

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

Кафедра економіки підприємства і міжнародного бізнесу

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи (проєкту) першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
на тему:

**“Тенденції та перспективи розвитку міжнародного інвестування в
глобальній системі сталого розвитку”**

Виконала: студентка 4 курсу, групи МЕ-41
напряму підготовки (спеціальності)
292 «Міжнародні економічні відносини»

Маринич Н. М

Керівник: **Срібна Є. В**

Рецензент: **Ханін І.Г**

Рівне – 2026

УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

Навчально-науковий інститут:	<u>Економіки та менеджменту</u>
Кафедра:	<u>економіки підприємства і</u> <u>міжнародного бізнесу</u>
Освітній ступінь:	<u>перший (бакалаврський)</u>
Спеціальність (напрямок підготовки):	<u>292 «Міжнародні економічні</u> <u>відносини»</u>

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри економіки підприємства і
міжнародного бізнесу

___ . ___ . ____ р.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ (ПРОЄКТУ) СТУДЕНТА

Маринич Неоніли Миколаївни

1. Тема роботи: Тенденції та перспективи розвитку міжнародного інвестування в глобальній системі сталого розвитку

Керівник роботи: доц., к.е.н. Срібна Є.В.

затверджено наказом університету від 26.03.2026 р. № 393

2. Строк подання студентом закінченої роботи: 19.06.2026

3. Вихідні дані до роботи: наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів з питань міжнародних інвестицій, аналітичні та галузеві публікації у міжнародних ділових виданнях, статистичні й аналітичні звіти міжнародних організацій, а також нормативно-правові акти України та міжнародні угоди.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1. Теоретичні засади міжнародного інвестування в системі міжнародного бізнесу

1.1. Види та форми міжнародного інвестування.

1.2. Фактори та мотиви міжнародного інвестування в сучасних умовах.

1.3. Роль міжнародного інвестування у розвитку міжнародного бізнесу та національних економік.

2. Сучасні тенденції розвитку міжнародного інвестування у глобальному середовищі

2.1. Динаміка та структура світових інвестиційних потоків.

2.2. Регіональні та галузеві особливості залучення міжнародних інвестицій.

2.3. Новітні трансформації інвестиційних стратегій: цифровізація, ESG-підходи та сталий розвиток

3. Перспективи розвитку міжнародного інвестування в умовах глобального сталого розвитку

3.1. Глобальні виклики та ризики міжнародної інвестиційної діяльності.

3.2. Перспективні напрями розвитку міжнародного інвестування в умовах глобальних трансформацій.

3.3. Рекомендації щодо активізації міжнародного інвестування для національних економік та бізнес-структур.

5. Перелік графічного матеріалу: роздатковий матеріал

6. Консультант розділів роботи:

Розділ	Прізвище, ініціали і посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ 1	Срібна Є.В		
Розділ 2	Срібна Є.В		
Розділ 3	Срібна Є.В		

7. Дата видачі завдання:

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Зміст етапів кваліфікаційної роботи (проєкту)	Строк виконання етапів роботи (проєкту)	Примітка
1	Зібрати інформацію та наукові джерела для написання кваліфікаційної роботи	08.04-22.04	Викон.
2	Затвердити зміст кваліфікаційної роботи	23.04-05.05	Викон.
3	Розкрити теоретичні засади міжнародного інвестування в системі міжнародного бізнесу	06.05-13.05	Викон.
4	Дослідити фактори, мотиви та роль міжнародного інвестування у розвитку міжнародного бізнесу і національних економік	14.05-21.05	Викон.
5	Проаналізувати сучасні тенденції розвитку міжнародного інвестування: динаміку, структуру та регіонально-галузеві особливості інвестиційних потоків	22.05-26.05	Викон.
6	Дослідити вплив цифровізації, ESG-підходів та концепції сталого розвитку на міжнародне інвестування	29.05-02.06	Викон.
7	Визначити перспективи розвитку міжнародного інвестування, глобальні виклики та розробити рекомендації щодо його активізації	03.06-05.06	Викон.
8	Написати вступ, висновки, оформити список використаних джерел	07.06-09.06	Викон.
9	Оформити кваліфікаційну роботу	10.06-12.06	Викон.
10	Створити презентацію для захисту дипломної роботи та підготувати доповідь	15.06-17.06	Викон.

Студентка: Маринич Н.М

Керівник роботи (проєкту): Срібна

РЕФЕРАТ

Робота містить 97 сторінок , 25 таблиць, 6 рисунків, список використаних джерел – 80 найменувань.

Назва кваліфікаційної роботи. Тенденції та перспективи розвитку міжнародного інвестування в глобальній системі сталого розвитку

Об'єктом дослідження є процес міжнародного інвестування в системі міжнародних економічних відносин.

Предметом дослідження є тенденції, закономірності та перспективні напрями розвитку міжнародного інвестування в умовах глобальної системи сталого розвитку.

Мета роботи – обґрунтування теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій щодо формування ефективних напрямів розвитку міжнародного інвестування в умовах глобальної системи сталого розвитку.

Ключові слова: міжнародне інвестування, прямі іноземні інвестиції, глобальна економіка, транснаціональні корпорації, інвестиційні потоки, цифровізація економіки.

За результатами дослідження сформульовані (обґрунтовані, розроблені) теоретичні положення щодо трансформації міжнародного інвестування в умовах глобальних економічних змін, зокрема визначено сучасні тенденції розвитку світових інвестиційних потоків, поглиблено аналіз регіональних та галузевих особливостей залучення прямих іноземних інвестицій, а також окреслено ключові напрями їх структурної перебудови під впливом цифровізації та ESG-орієнтованого підходу.

Отримані результати можуть бути використані для вдосконалення державної інвестиційної політики, розробки стратегій залучення іноземного капіталу, а також у практичній діяльності підприємств і фінансових установ з метою підвищення їхньої інвестиційної привабливості та адаптації до сучасних умов глобальної економіки сталого розвитку

ABSTRACT

The work contains 97 pages, 25 tables, 6 figures, REFERENCES – 80 items.

Trends and prospects for the development of international investment in the global system of sustainable development

Object is the process of international investment in the system of international economic relations.

The subject of the study is the trends, patterns and promising directions of development of international investment in the conditions of the global system of sustainable development.

Purpose – is to substantiate theoretical and methodological provisions and practical recommendations for the formation of effective directions of development of international investment in the conditions of the global system of sustainable development.

Key words: international investment, foreign direct investment, global economy, transnational corporations, investment flows, digitalization of the economy.

According to the results of the study, theoretical provisions on the transformation of international investment in the context of global economic changes were formulated (substantiated, developed), in particular, modern trends in the development of world investment flows were identified, an analysis of regional and sectoral features of attracting foreign direct investment was deepened, and key areas of their structural restructuring under the influence of digitalization and an ESG-oriented approach were outlined.

The results obtained can be used to improve state investment policy, develop strategies for attracting foreign capital, as well as in the practical activities of enterprises and financial institutions in order to increase their investment attractiveness and adapt to modern conditions of the global economy of sustainable development.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ	12
1.1. Види та форми міжнародного інвестування.....	12
1.2. Фактори та мотиви міжнародного інвестування в сучасних умовах.....	19
1.3. Роль міжнародного інвестування у розвитку міжнародного бізнесу та національних економік	24
РОЗДІЛ 2. Сучасні тенденції розвитку міжнародного інвестування у глобальному середовищі	34
2.1. Динаміка та структура світових інвестиційних потоків	34
2.2. Регіональні та галузеві особливості залучення міжнародних інвестицій	43
2.3. Новітні трансформації інвестиційних стратегій: цифровізація, ESG- підходи та сталий розвиток	51
РОЗДІЛ 3. Перспективи розвитку міжнародного інвестування в умовах глобального сталого розвитку.....	61
3.1. Глобальні виклики та ризики міжнародної інвестиційної діяльності	61
3.2. Перспективні напрями розвитку міжнародного інвестування в умовах глобальних трансформацій.....	73
3.3. Рекомендації щодо активізації міжнародного інвестування для національних економік та бізнес-структур	81
ВИСНОВКИ.....	88
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	90

ВСТУП

Глобалізація світового господарства, поглиблення міжнародного поділу праці та трансформація архітектури світових фінансових ринків зумовлюють зростання ролі міжнародного інвестування як одного з ключових чинників економічного розвитку країн і регіонів. У сучасних умовах міжнародні інвестиційні потоки дедалі більше визначають конкурентоспроможність національних економік, рівень їх інноваційності, інтеграцію у глобальні ланцюги створення вартості та здатність забезпечувати довгострокове економічне зростання. Особливої актуальності ці процеси набувають у контексті реалізації Цілей сталого розвитку, проголошених Організація Об'єднаних Націй, які орієнтують держави та бізнес на поєднання економічної ефективності, соціальної відповідальності та екологічної збалансованості.

Сутність проблемної ситуації полягає у необхідності трансформації традиційних моделей міжнародного інвестування відповідно до вимог глобального сталого розвитку. З одного боку, міжнародні інвестиції залишаються важливим джерелом фінансових ресурсів, технологій та управлінського досвіду для приймаючих країн. З іншого – зростають ризики, пов'язані з геополітичною нестабільністю, фінансовими кризами, цифровими трансформаціями, кліматичними змінами та посиленням вимог до ESG-стандартів. У таких умовах постає потреба в комплексному осмисленні сучасних тенденцій та визначенні перспектив розвитку міжнародного інвестування у глобальній системі сталого розвитку.

Значущість розв'язання окресленої проблеми полягає в тому, що ефективна інтеграція міжнародних інвестицій у національні економіки сприяє модернізації виробничої бази, розвитку інноваційного потенціалу, формуванню нових робочих місць та підвищенню рівня життя населення. Для України питання активізації міжнародного інвестування є особливо важливим з огляду на потребу повоєнного відновлення, структурної перебудови економіки та її інтеграції до європейського економічного простору.

Проблематика міжнародного інвестування широко висвітлюється у працях зарубіжних і вітчизняних науковців. Теоретичні засади міжнародного руху капіталу та транснаціоналізації бізнесу розроблялися такими вченими, як John Dunning, Stephen Hymer, Raymond Vernon. Серед українських дослідників вагомий внесок у розвиток теорії міжнародних економічних відносин та інвестиційної діяльності здійснили Анатолій Філіпенко, Олександр Білорус та інші науковці. Разом з тим, незважаючи на значний науковий доробок, питання трансформації міжнародного інвестування в умовах цифровізації, поширення ESG-підходів і формування глобальної системи сталого розвитку потребують подальшого комплексного дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретико-методичних положень і практичних рекомендацій щодо формування ефективних напрямів розвитку міжнародного інвестування в умовах глобальної системи сталого розвитку.

Для досягнення поставленої мети у роботі передбачено вирішення таких **завдань**:

- узагальнити теоретичні підходи до визначення сутності, видів та форм міжнародного інвестування;
- встановити роль міжнародного інвестування у розвитку міжнародного бізнесу та національних економік;
- проаналізувати динаміку та структуру світових інвестиційних потоків;
- обґрунтувати вплив цифровізації та ESG-підходів на трансформацію інвестиційних стратегій;
- розробити рекомендації щодо активізації міжнародного інвестування для національних економік і бізнес-структур.

Об’єктом дослідження є процес міжнародного інвестування в системі міжнародних економічних відносин.

Предметом дослідження є тенденції, закономірності та перспективні напрями розвитку міжнародного інвестування в умовах глобальної системи сталого розвитку.

Методологічною основою дослідження є сукупність загальнонаукових і спеціальних методів пізнання, зокрема діалектичного методу для вивчення процесів міжнародного інвестування в динаміці та взаємозв'язку, системного підходу – для розгляду міжнародного інвестування як цілісної багаторівневої системи, а також структурно-логічного методу – для визначення взаємозв'язків між його елементами. У роботі використано методи аналізу та синтезу для узагальнення теоретичних положень, порівняльний метод – для дослідження регіональних і галузевих особливостей інвестиційних потоків, статистичний і графічний методи – для опрацювання динаміки та структури світових прямих іноземних інвестицій на основі даних міжнародних організацій, а також метод узагальнення для формування висновків щодо сучасних тенденцій розвитку міжнародного інвестування та елементи прогнозування для визначення перспектив його трансформації в умовах глобальних викликів, цифровізації та впровадження ESG-підходів.

Інформаційну базу дослідження становлять офіційні статистичні матеріали міжнародних організацій, зокрема Конференція ООН з торгівлі та розвитку, Світовий банк, Міжнародний валютний фонд, аналітичні звіти міжнародних фінансових інституцій, нормативно-правові акти України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, статистичні збірники та електронні ресурси.

Елементи наукової новизни одержаних результатів полягають у комплексному обґрунтуванні трансформації міжнародного інвестування під впливом цифровізації та ESG-парадигми, а також у формуванні практичних рекомендацій щодо адаптації національної інвестиційної політики до вимог глобального сталого розвитку.

Практична значимість дослідження полягає у можливості використання запропонованих рекомендацій органами державного управління при формуванні інвестиційної політики, а також суб'єктами міжнародного бізнесу при розробленні стратегій виходу на зовнішні ринки та залучення іноземного капіталу.

Теоретична значимість роботи полягає у поглибленні наукових уявлень про закономірності розвитку міжнародного інвестування в умовах глобальних

трансформацій. Прикладна цінність результатів дослідження визначається можливістю їх використання у практиці управління інвестиційними процесами та у навчальному процесі закладів вищої освіти економічного профілю.

Основні положення та результати дослідження можуть бути апробовані під час науково-практичних конференцій та використані при підготовці наукових публікацій.

Структура кваліфікаційної роботи зумовлена її метою та завданнями і складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг роботи становить 92 сторінки друкованого тексту, вона містить 25 таблиць, 6 рисунків, список використаних джерел налічує 80 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ МІЖНАРОДНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В СИСТЕМІ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

1.1. Види та форми міжнародного інвестування

Міжнародне інвестування є фундаментальним механізмом глобальної економіки, що забезпечує перетік фінансових, матеріальних та інтелектуальних ресурсів через кордони держав. Воно виступає не лише джерелом фінансування для підприємств і національних економік, але й інструментом реалізації стратегічних цілей транснаціональних корпорацій, розвитку інноваційного потенціалу та інтеграції у світові ринки.

Вітчизняні та зарубіжні науковці розглядають міжнародне інвестування як багатогранне явище, яке поєднує фінансові, стратегічні та соціально-економічні аспекти. А. В. Яблонська зазначає, що призначення іноземних інвестицій полягає у прискоренні економічного розвитку держави загалом і слаборозвинених регіонів зокрема шляхом збільшення обсягів виробництва, наповнення бюджету, зростання експорту, зменшення об'ємів імпорту, а також удосконалення кваліфікаційних навичок працівників [1, с. 294]. Таким чином, інвестиції розглядаються як інструмент підвищення економічної ефективності та соціальної стабільності країни.

На думку С. Макухи, іноземне інвестування – це сфера життєдіяльності держави, яка забезпечує соціально-економічний прогрес і визначає міжнародний статус країни. Оптимальна структура інвестицій стимулює інноваційний розвиток на основі економіки знань та інформаційного суспільства [2, с. 31]. Це підкреслює, що інвестиції є не тільки джерелом прибутку, а й фактором формування інтелектуального та технологічного потенціалу.

Вітчизняні економісти В. Г. Федоренко та В. Б. Захожай визначають іноземні інвестиції як всі види цінностей, що вкладаються в об'єкти інвестиційної діяльності на території іншої держави. На думку авторів, важливо розглядати мету вкладення, оскільки інвестиції можуть мати як фінансову, так і соціально-економічну

спрямованість [3]. Л. Н. Павлова додає до цього визначення інтелектуальні активи, підкреслюючи, що іноземні інвестиції включають майнові та інтелектуальні цінності, які вкладаються з метою отримання прибутку [4].

Законодавчо, Закон України «Про режим іноземного інвестування» (ст.1) визначає іноземні інвестиції як цінності, що вкладаються іноземними інвесторами в об'єкти інвестиційної діяльності відповідно до законодавства України з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту [5]. Професор В. М. Косак звертає увагу, що категорія «цінності» є занадто широкою, і пропонує конкретизувати її через гроші, цінні папери, майнові права та інтелектуальні активи [6].

J. Dunning у своїй теорії «Привілеї власності, локалізації та інтернаціоналізації» (Ownership-Location-Internalization) трактує міжнародні інвестиції як вкладення капіталу закордонними компаніями з метою отримання прибутку та стратегічного контролю над підприємствами. На його думку, транснаціональні корпорації здійснюють прямі інвестиції, якщо вони отримують конкурентні переваги через володіння унікальними активами (технології, бренди, менеджмент), можливості локалізації бізнесу у стратегічно привабливих регіонах та внутрішню організацію діяльності [7].

S. Nuner розглядав прямі інвестиції не лише як фінансові вкладення, а як механізм контролю над закордонними компаніями. Він підкреслював, що прямі інвестиції забезпечують управлінське домінування та можливість інтегрувати закордонні підприємства у глобальну мережу компанії. Для нього ключовим було те, що прямі інвестиції дозволяють транснаціональним корпораціям використовувати технології та знання, розширюючи свою ринкову присутність [8].

R. Vernon акцентував на ролі іноземних інвестицій як механізму міжнародного перенесення технологій і знань. Він зазначав, що інвестування в закордонні підприємства дозволяє транснаціональним компаніям зберігати конкурентні переваги на нових ринках та забезпечувати глобальну експансію продуктів та технологій [9].

Р. Krugman, у своїх роботах з нової міжнародної економіки, підкреслював взаємозв'язок іноземних інвестицій з економікою масштабу та транспортними витратами. Він вважав, що прямі інвестиції стимулюють концентрацію виробництва у глобальних центрах, підвищуючи ефективність і конкурентоспроможність компаній [10].

Сучасні дослідники, такі як G. Clark [11], A. Feiner [11], M. Viehs [11], розширюють концепцію міжнародного інвестування, включаючи екологічні, соціальні та управлінські (ESG) критерії. Інвестиції тепер розглядаються не лише через прибутковість, а й через вплив на сталий розвиток та соціальну відповідальність корпорацій, що підкреслює соціально-економічний вимір міжнародного капіталу.

Таким чином, сучасне визначення іноземних інвестицій можна сформулювати так: Іноземні інвестиції – це грошові кошти, цінні папери, майно та майнові права, результати інтелектуальної діяльності та інші цінності, що вкладаються іноземними інвесторами у дозволені законодавством об'єкти інвестиційної діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

Визначивши сутність міжнародного інвестування та його економічну, стратегічну та соціально-економічну функції, доцільно перейти до систематизації його різновидів. Класифікація інвестицій дозволяє розмежувати способи та цілі вкладення капіталу, оцінити ризики, вплив на приймаючу економіку та вибрати оптимальні стратегії для інвесторів. У науковій літературі розрізняють кілька основних підходів до класифікації інвестицій. Перший – за формою вкладення, що включає прямі, портфельні, венчурні, стратегічні інвестиції, а також інструменти спільного підприємництва, франчайзингу та ліцензування. Другий – за походженням капіталу, який дозволяє виділити внутрішні та зовнішні інвестиції і визначити їхню роль у розвитку національної економіки та інтеграції у глобальні ринки. Третій – за об'єктом інвестування, який охоплює промислові підприємства, інфраструктурні проекти, фінансові активи та інноваційні стартапи. Така класифікація створює методологічну основу для подальшого аналізу форм

міжнародного інвестування та їхнього впливу на економічний розвиток держав і транснаціональних корпорацій.

Таблиця 1.1

Класифікацій інвестицій

Вид / Зміст	Суть і мета	Переваги	Ризики	Приклади
Прямі	створення або придбання підприємства за кордоном, забезпечення впливу на прийняття рішень і контроль за операційною діяльністю	довгострокова присутність на ринку, контроль над технологіями, можливість адаптації до місцевого ринкового середовища	політичні та регуляторні ризики, валютні коливання, культурні та управлінські бар'єри	інвестиції корпорацій Apple, Nestlé, Volkswagen у заводи та дочірні підприємства в різних країнах
Портфельні	отримання фінансового доходу через дивіденди, приріст курсової вартості або податкові пільги, без прямого контролю над компанією	менший рівень управлінського ризику, висока ліквідність активів	значна залежність від волатильності фінансових ринків, валютних коливань, економічних криз	купівля акцій компаній на Нью-Йоркській або Лондонській фондових біржах, облігацій урядів і міжнародних організацій
Венчурні	вкладення у перспективні, але ще нестабільні підприємства з метою прискореного зростання та отримання значного прибутку у випадку успіху	доступ до нових технологій, інновацій, можливість формування конкурентних переваг	висока ймовірність невдачі, нестабільний ринок, тривалі терміни окупності	інвестиції венчурних фондів Sequoia Capital та Accel Partners у стартапи США та Європи

Продовження Таблиці 1.1

Стратегічні	забезпечення технологічного лідерства, контроль над ресурсами або створення синергії у глобальних ланцюгах вартості	формування стабільної позиції на ринку, захист від конкурентів, доступ до унікальних ресурсів	висока капіталомісткість, довгий термін окупності, залежність від політики приймаючої країни	придбання Google компанії DeepMind для доступу до передових технологій штучного інтелекту
Спільні	об'єднання ресурсів, технологій і ринкових знань для реалізації спільних проєктів	розподіл ризиків, доступ до локальних знань та мереж, підтримка приймаючої країни	потенційні конфлікти між партнерами, складнощі управління, розподіл прибутку	спільне підприємство Sony Ericsson, яке об'єднало японські технології і шведські дизайнерські рішення
Франчайзинг	швидке розширення на нові ринки без прямого управління	мінімальні капіталовкладення для франчайзера, локальне знання ринку для франчайзі	ризики збереження якості та стандартів бренду, залежність від компетентності франчайзі	McDonald's, Starbucks, KFC
Ліцензування	отримання прибутку від інтелектуальної власності без великих інвестицій у закордонні активи	мінімальні ризики, швидкий доступ на ринок, можливість контролю за технологіями через угоди	ризик копіювання технологій, залежність від дотримання умов контракту	ліцензії компаній Microsoft, Pfizer для виробництва ліків у різних країнах

Джерело: складено автором на основі [12-18]

Проведений аналіз основних форм міжнародного інвестування демонструє багатогранність механізмів залучення капіталу та підкреслює їхню ключову роль у розвитку міжнародного бізнесу та інтеграції національних економік у глобальну систему. Прямі іноземні інвестиції вирізняються стратегічною важливістю, оскільки забезпечують інвестору контроль над закордонними підприємствами та можливість безпосередньо впливати на управління, прийняття рішень і

формування довгострокових корпоративних стратегій. Вони сприяють передаванню технологій, підвищенню кваліфікації місцевих кадрів і стимулюють розвиток виробничих та інфраструктурних секторів приймаючих країн. Портфельні інвестиції, у свою чергу, орієнтовані на фінансову доходність та оптимізацію капіталу, дозволяючи інвестору диверсифікувати ризики без необхідності брати участь в управлінні об'єктом вкладення. Такий тип інвестицій особливо ефективний у стабільних економіках з розвиненими фінансовими ринками, оскільки забезпечує ліквідність та швидке реагування на зміни глобальної кон'юнктури. Венчурні інвестиції відзначаються високим рівнем ризику, проте мають потенціал значного доходу і є потужним стимулом для розвитку інноваційних стартапів та високотехнологічних секторів економіки, формуючи основу для майбутнього економічного зростання та глобальної конкурентоспроможності. Стратегічні інвестиції поєднують фінансову та нефінансову мету, забезпечуючи доступ до критичних ресурсів, новітніх технологій і стратегічних ринків, що дозволяє компаніям закріпити довгострокові конкурентні переваги і забезпечити стійкість бізнесу у глобальному масштабі. Спільні підприємства (Joint Ventures) демонструють ефективний механізм партнерства між місцевими та іноземними учасниками, поєднуючи ресурси, знання і ринковий досвід, водночас розподіляючи ризики та сприяючи локалізації виробництва. Проте їхня ефективність значною мірою залежить від взаємної довіри партнерів, якості корпоративного управління та узгодженості стратегічних цілей. Франчайзинг забезпечує швидке масштабування бізнесу на міжнародних ринках із мінімальними капіталовкладеннями та збереженням стандартів бренду, дозволяючи одночасно адаптувати продукти та послуги до специфіки локальних ринків. Ліцензування, у свою чергу, є інструментом ефективної монетизації інтелектуальної власності, даючи можливість інвестору отримувати стабільний дохід, не залучаючи значних ресурсів до закордонних операцій і не беручи на себе безпосередній управлінський контроль [9].

Загалом, наведена класифікація міжнародного інвестування демонструє, що кожна форма капіталовкладень має власні специфічні характеристики, переваги та

обмеження, які визначають її роль у глобальній економічній системі. Прямі іноземні інвестиції забезпечують довгострокову присутність інвестора в економіці приймаючої країни, сприяють трансферу технологій, управлінського досвіду та інтеграції у глобальні виробничі ланцюги. Портфельні інвестиції, у свою чергу, характеризуються високою ліквідністю та гнучкістю, однак є більш чутливими до коливань фінансових ринків і макроекономічної нестабільності. Інші форми міжнародного капіталу, зокрема кредитні ресурси та змішані інструменти, відіграють допоміжну, але важливу роль у забезпеченні фінансової стійкості глобальної економіки.

Ефективне поєднання різних видів міжнародного інвестування дозволяє інвесторам формувати більш збалансовані та адаптивні стратегії, які враховують як рівень ризику, так і потенційну дохідність у різних економічних умовах. У сучасному глобальному середовищі, що характеризується високою волатильністю, геополітичною нестабільністю та структурними трансформаціями світової економіки, особливої важливості набуває диверсифікація інвестиційних портфелів за регіонами, секторами та інструментами. Це дозволяє мінімізувати ризики втрат у кризові періоди та водночас максимально використовувати можливості зростання у перспективних галузях і регіонах.

Крім того, сучасні тенденції цифровізації, впровадження ESG-підходів та орієнтація на сталий розвиток суттєво змінюють логіку прийняття інвестиційних рішень. Інвестори все частіше враховують не лише фінансові показники, але й екологічні, соціальні та управлінські фактори, що впливають на довгострокову стійкість бізнесу [10]. Це сприяє формуванню нової моделі міжнародного інвестування, у якій поєднуються економічна ефективність, соціальна відповідальність та екологічна безпека.

Таким чином, комплексний підхід до вибору форм міжнародного інвестування забезпечує можливість прийняття більш обґрунтованих управлінських та фінансових рішень, оптимізації співвідношення ризику і дохідності, а також сприяє глибшій інтеграції національних економік у глобальні фінансові та виробничі мережі. У довгостроковій перспективі це створює

передумови для підвищення конкурентоспроможності економік, стимулювання інноваційного розвитку та забезпечення сталого економічного зростання в умовах глобальних трансформацій.

1.2. Фактори та мотиви міжнародного інвестування в сучасних умовах

Міжнародне інвестування є багатовимірним процесом, що визначається низкою економічних, політичних, соціальних та технологічних чинників. У сучасних умовах глобалізації та інтеграції світових ринків рішення про розміщення капіталу за кордоном залежить не лише від прагнення отримати прибуток, а й від стратегічних, інноваційних та соціально-економічних мотивів. Розуміння факторів і мотивів міжнародного інвестування дозволяє виявити ключові умови, що стимулюють чи обмежують залучення іноземного капіталу, а також визначити закономірності формування інвестиційних стратегій корпорацій і держав [19]. Крім того, аналіз цих детермінант дає змогу оцінити їхній вплив на розвиток міжнародного бізнесу та економічний потенціал приймаючих країн, що є необхідною передумовою для прогнозування майбутніх тенденцій міжнародного інвестування.

Під факторами, що впливають на залучення іноземних інвестицій до країни, слід розуміти об'єктивно існуючі умови та явища, які певним чином формують інвестиційний процес. Водночас сам процес інвестування завжди має суб'єктивний характер, оскільки він здійснюється конкретними людьми і організаційними структурами. Таким чином, фактори, що впливають на залучення іноземних інвестицій, одночасно визначають умови прийняття управлінських рішень щодо їх здійснення.

Для систематизації впливу цих чинників у подальшому дослідженні доцільно класифікувати фактори та виділити їх за напрямками. Зокрема, чинники, що впливають на інвестиційні рішення, можна поділити на ті, що визначають зовнішні (експорт капіталу) та внутрішні (імпорт капіталу) аспекти міжнародного інвестування. У своїх дослідженнях науковці, спираючись на багатовимірні

економетричні аналізи Організації Об'єднаних Націй, пропонують групувати фактори, що визначають причини експорту та імпорту прямих іноземних інвестицій, у такий спосіб, як це відображено у таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Фактори впливу на експорт та імпорт ПІІ в міжнародній інвестиційній діяльності

Фактори експорту капіталу	Фактори імпорту капіталу
Технологічне лідерство	
Переваги в кваліфікації робочої сили	
Переваги в рекламі	
Економіка масштабу	
Розмір корпорації	
Ступінь концентрації виробництва	
Забезпечення доступу до природних ресурсів	Потреба в капіталі
Інші фактори	Кількість національних філіалів
	Витрати виробництва
	Рівень захисту внутрішнього товарного ринку
	Розмір ринку
	Інші фактори

Джерело: складено автором на основі даних [19]

Дана таблиця демонструє збіг факторів за шістьма позиціями, що свідчить про наявність передумов для перехресних інвестицій між країнами. Таким чином, перелік факторів, що визначають експорт та імпорт капіталу, значною мірою збігається, проте їхня відносна значущість може відрізнятися залежно від конкретного економічного контексту.

Інші підходи до систематизації факторів узагальнені у Табл. 1.3. Аналіз цих підходів показує, що серед науковців відсутня єдина думка щодо класифікації факторів іноземного інвестування. Деякі класифікації мають вузьку спрямованість і охоплюють лише окремі аспекти. Зокрема, Харламова Г. [20] при визначенні факторів, що впливають на надходження прямих іноземних інвестицій у промислові галузі України, обмежилася галузевою диференціацією, виходячи з того, що специфіка кожної галузі має суттєвий вплив на реалізацію інвестиційних проєктів.

Таблиця 1.3

Підходи до класифікації факторів впливу на процеси іноземного інвестування

Автори, рік дослідження	Класифікація
Свідер О. П., 2011	1. Розмір ринку приймаючої країни (ВВП, темп зростання ВВП, частку приватного сектору у ВВП). 2. Вартість факторів виробництва (абсолютний рівень оплати праці; ставка відсотку на внутрішньому ринку, відстань до країни-інвестора) 3. Порівняльні переваги (обмінний курс, порівняльний рівень оплати праці, податкові пільги) 4. Інституціональні характеристики (політична стабільність, валютний ризик, торговельні бар'єри, втручання держави в економіку, законодавство про права власності, відкритість економіки, витрати на НДДКР, витрати на інфраструктуру)
Борщ Л. М. 2005	1. Політичні-економічні (політична стабільність, ступінь втручання уряду в економіку, ставлення до зарубіжних та іноземних інвестицій, дотримання положень міжнародних договорів) 2. Ресурсно-економічні (наявність природних ресурсів, демографічна ситуація, географічне положення) 3. Загальноекономічні (темпи економічного зростання, співвідношення споживання і заощаджень, ставка позичкового відсотка, норма чистого прибутку, рівень і динаміка інфляції, конвертованість валюти, стан платіжного балансу) 4. Глобальні
Кравчун О. С., 2012	I – Фактори пропозиції (витрати на виробництво, логістика, наявність ресурсів, доступ до технологій) II – Фактори попиту (доступ споживачів до товарів (послуг) компанії, маркетингові переваги, використання конкурентних переваг, мобільність замовників) III – Політичні фактори (можливість обійти торговельні обмеження, фактори, що стимулюють економічне зростання)
Халамова Г. О., 2010	I. Фактори інвестиційного потенціалу галузей промисловості України 1. Виробничий капітал 2. Інноваційний потенціал 3. Людський капітал 4. Інституціональний потенціал II. Фактори інвестиційного ризику галузей промисловості 1. Економічні ризики 2. Екологічні ризики III. Фактори інвестиційної активності галузей промисловості 1. Інвестиційні потоки 2. Ретроспективна інвестиційна активність

Продовження Таблиці 1.3

Третяк Н. М., 2013	1. Організаційно-правові фактори (рівень управління інвестиційною діяльністю на рівні органів виконавчої влади, дієва законодавча база); 2. Політичні фактори (стабільна політична ситуація в країні, рівень довіри суспільства до влади); 3. Економічні фактори (стан економіки країни, динаміка росту ВВП, розмір внутрішнього та зовнішнього боргів, рівень тіньової економіки); 4. Характеристика потенціалу країни (наявність трудових, земельних, енергетичних, науково-технічних ресурсів); 5. Фінансові фактори (доходність бюджету, розмір відсоткової ставки за кредитами, сума вкладів на душу населення); 6. Соціально-культурні фактори (рівень забезпеченості населення, житлові умови, рівень охорони здоров'я і медичного обслуговування, рівень злочинності, соціальний захист населення, дотримання прав людини); 7. Фактори міжнародних відносин (міжнародний рейтинг країни, співпраця з міжнародними організаціями, дотримання норм і правил конвенцій та договорів).
Коляда О. В., Федорчук О. С., 2016	1. Політична ситуація в Україні (політична нестабільність) 2. Корупція 3. Економічні фактори (макроекономічні показники)
Ільчук В. П., Курач Д. А., Лукаш В. І., 2018	Зведена класифікація на основі попередніх досліджень різних науковців: 1. Політичні (стабільність законодавчої бази, незалежність судової системи, рівень якості законодавчої бази та дотримання виконання законів, наявність прозорої системи лобіювання інтересів окремих груп, рівень законодавства у сфері власності, рівень втручання держави в економіку, наявність ефективної системи захисту інвестицій, нестабільність політичної ситуації) 2. Економічні (рівень валового внутрішнього продукту, рівень інфляції, стабільність грошової одиниці, масштаби тіньового бізнесу як основного джерела нелегального накопичення та вивезення фінансового капіталу, недосконалість податкової системи, рівень розвитку фондового ринку, рівень монополізму в економіці, ефективність митної політики, простота та прозорість системи реєстрації інвестицій, дозвільних процедур, можливість вільно здійснювати реекспорт капіталу, наявність зацікавлених партнерів, витрати на НДДКР та інфраструктуру) 3. Соціальні (рівень кваліфікації працівників, рівень доходів громадян, структура споживання населення, структура населення за місцем проживання (міське, сільське), вікова структура населення, вартість робочої сили).

Джерело: складено автором на основі [20-26]

Аналіз попередніх досліджень дозволяє виділити комплекс факторів, що впливають на міжнародне інвестування, які можна розглядати як політичні, економічні, соціальні та специфічні. До політичних факторів належать стабільність і ефективність законодавчої бази, незалежність судової системи, рівень дотримання законів, прозорість механізмів лобіювання, захист прав власності та ступінь державного втручання в економіку, а також загальна політична передбачуваність та стабільність держави, що безпосередньо визначають інвестиційну привабливість країни. Економічні фактори включають макроекономічні показники, такі як обсяг валового внутрішнього продукту, рівень інфляції та стабільність національної валюти, масштаби тіньового бізнесу, недосконалість податкової системи, стан фондового ринку, рівень монополізації економіки, ефективність митної політики, прозорість та простоту реєстрації інвестицій і дозвільних процедур, можливість реекспорту капіталу, наявність партнерів для співпраці, а також витрати на науково-дослідні роботи і розвиток інфраструктури, що визначають фінансову та організаційну спроможність приймати іноземний капітал. Соціальні фактори відображають якість та рівень кваліфікації робочої сили, структуру доходів населення, демографічні характеристики за територією та віком, а також вартість праці, що безпосередньо впливає на доступність людського капіталу та ефективність реалізації інвестиційних проектів. Специфічні фактори охоплюють географічне розташування країни, відстань до інвестора, кліматичні умови, міжнародні рейтинги інвестиційної привабливості та чисельність населення, які визначають логістичні, економічні та стратегічні аспекти інвестування, а також ризики та потенційну дохідність капіталовкладень. У сукупності ці фактори формують комплексне середовище, що впливає на прийняття рішень щодо залучення іноземних інвестицій і визначає ефективність міжнародного інвестування в сучасних умовах глобальної економіки.

1.3. Роль міжнародного інвестування у розвитку міжнародного бізнесу та національних економік

Міжнародне інвестування відіграє ключову роль у формуванні та розвитку міжнародного бізнесу, оскільки забезпечує комплексне розширення можливостей компаній на глобальному ринку. По-перше, прямі та портфельні інвестиції сприяють розширенню ринків збуту, надаючи компаніям доступ до нових географічних територій і сегментів споживачів [27]. Це дозволяє підприємствам не лише збільшувати обсяг реалізації продукції, а й знижувати залежність від внутрішнього ринку, диверсифікувати джерела доходів і підвищувати стабільність фінансових потоків. Таке розширення ринків, зокрема, стимулює розвиток транснаціональних корпорацій, створення міжнародних дистрибуційних мереж і стратегічних альянсів, що формує міцні глобальні зв'язки між економіками різних держав.

По-друге, міжнародні інвестиції відіграють ключову роль у підвищенні конкурентоспроможності та інноваційного потенціалу компаній, оскільки вони забезпечують прямий доступ до передових технологій, сучасних управлінських практик і знань, накопичених у інших країнах [28]. Такий обмін ресурсами дозволяє підприємствам не лише впроваджувати інноваційні продукти та послуги, але й здійснювати оптимізацію виробничих процесів, підвищувати ефективність організаційної структури та скорочувати витрати. Прямі іноземні інвестиції часто передбачають передачу технологій, навчання персоналу та створення спільних дослідницьких центрів, що сприяє підвищенню кваліфікації працівників і формуванню людського капіталу міжнародного рівня. Це, у свою чергу, зміцнює стратегічні конкурентні переваги компаній на глобальному ринку. Крім того, портфельні інвестиції забезпечують підприємствам фінансову гнучкість, дозволяючи реалізовувати високотехнологічні проєкти та інноваційні ініціативи без значного залучення власних ресурсів. Завдяки цьому компанії можуть швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища, адаптуватися до нових ринкових умов і зменшувати ризики, пов'язані з впровадженням інновацій. Міжнародні інвестиції

також стимулюють конкуренцію на внутрішніх ринках, оскільки компанії змушені підвищувати стандарти якості продукції та послуг, впроваджувати нові технології та адаптувати бізнес-моделі під світові тенденції. Особливо важливим є те, що іноземні інвестиції створюють ефект мультиплікації знань і технологій у національній економіці: локальні компанії отримують доступ до новітніх інновацій через партнерства, франчайзинг або субпідрядні контракти, що підвищує загальний рівень інноваційності у секторі та стимулює розвиток науки й техніки. Крім того, міжнародні інвестиції формують умови для інтеграції у глобальні ланцюги доданої вартості, що не лише підвищує конкурентоспроможність конкретних компаній, але й зміцнює позиції країни у світовій економіці.

По-третє, міжнародне інвестування відіграє важливу роль у формуванні глобальних цінностей і стандартів ведення бізнесу, оскільки діяльність транснаціональних корпорацій встановлює прикладні стандарти якості продукції, корпоративної етики, соціальної відповідальності та екологічної безпеки [29]. Компанії, що працюють у різних країнах, змушені дотримуватися численних регуляторних вимог, стандартів сертифікації та міжнародних норм, що стимулює уніфікацію процедур управління, бухгалтерського обліку, фінансової звітності та корпоративного управління. Впровадження цих стандартів у діяльність локальних підприємств не лише підвищує їхню конкурентоспроможність, але й формує культуру прозорості, відповідальності та інноваційного підходу до ведення бізнесу. Такі процеси сприяють інтеграції місцевих компаній у глобальні ланцюги створення вартості, де дотримання міжнародних стандартів є обов'язковою умовою для співпраці з транснаціональними партнерами. Наприклад, впровадження стандартів ISO, принципів ESG (екологічність, соціальна відповідальність, корпоративне управління) та практик корпоративної соціальної відповідальності стимулює підвищення якості продукції, безпечних умов праці та екологічної відповідальності виробництва. Крім того, через міжнародні інвестиції локальні підприємства отримують можливість запозичувати найкращі практики управління, стандартизувати процеси та підвищувати прозорість фінансової та операційної діяльності. Це, у свою чергу, формує загальносвітовий культурний та

економічний контекст ведення бізнесу, який стає еталоном для нових учасників ринку та забезпечує сталість і передбачуваність міжнародних економічних взаємовідносин.

Міжнародне інвестування відіграє значну роль у розвитку національних економік, оскільки забезпечує надходження як фінансового капіталу, так і сучасних технологій, що підвищує виробничий потенціал і сприяє модернізації національної економіки. Залучення прямих іноземних інвестицій дозволяє локальним підприємствам отримувати доступ до новітніх виробничих процесів, обладнання та знань, що стимулює технологічний розвиток і підвищує конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках. Крім того, міжнародні інвестиції сприяють створенню робочих місць та розвитку інфраструктури, оскільки інвестори часто зобов'язані вкладати кошти не лише у виробничі потужності, а й у будівництво транспортних, комунікаційних та соціальних об'єктів, що має мультиплікативний ефект для економіки [31]. Інвестиційна активність стимулює зростання зайнятості, підвищує доходи населення та покращує соціальні умови, одночасно формуючи базу для подальшого економічного зростання.

Міжнародне інвестування також відіграє важливу роль у підвищенні ефективності фінансових ринків, оскільки притоки капіталу створюють додатковий попит на різноманітні фінансові інструменти та продукти, стимулюючи розвиток фондового ринку, банківської системи, страхових компаній та інших фінансових посередників. Активна участь іноземних інвесторів підвищує ліквідність фінансового сектору, сприяє зниженню транзакційних витрат і стимулює впровадження прозорих механізмів оцінки ризиків та корпоративного управління. Такий вплив робить фінансові ринки більш структурованими та передбачуваними, що, у свою чергу, підвищує довіру місцевих та міжнародних учасників до системи. Крім того, збільшення обсягів міжнародних інвестицій стимулює розвиток інфраструктури фінансових ринків, зокрема сучасних платіжних систем, біржових платформ та аналітичних сервісів, що дозволяє економікам більш ефективно мобілізувати ресурси для реалізації інноваційних, технологічних та інфраструктурних проєктів. Поява нових фінансових інструментів, таких як

облігації з екологічною та соціальною спрямованістю (green bonds, social bonds), також сприяє розвитку механізмів ESG-фінансування та залученню капіталу для сталого розвитку.

Окрім прямого економічного ефекту, міжнародні інвестиції суттєво впливають на екологічні та соціальні стандарти, сприяючи поширенню принципів сталого розвитку та впровадженню ESG-підходів (екологічних, соціальних та управлінських стандартів). Транснаціональні корпорації та великі іноземні інвестори зазвичай встановлюють високі вимоги до екологічної відповідальності та соціальної практики, що стимулює локальні компанії модернізувати виробничі процеси, впроваджувати чисті та енергоефективні технології, зменшувати шкідливі викиди та підвищувати якість умов праці для персоналу [33, с. 88-89]. Цей процес формує механізми саморегуляції ринку і створює умови для гармонізації національних економік із глобальними стандартами. Інвестори стимулюють розвиток корпоративної соціальної відповідальності, прозорість бізнес-процесів та дотримання норм трудового законодавства, що позитивно впливає на соціальну стабільність у країні. Крім того, міжнародні інвестиції виступають каталізатором для інтеграції локальних підприємств у глобальні ланцюги створення вартості, де стандарти сталого розвитку є обов'язковою умовою співпраці.

Міжнародне інвестування, незважаючи на численні переваги для бізнесу та національних економік, супроводжується низкою проблем і ризиків, які можуть обмежувати його позитивний вплив і навіть створювати загрози для економічної стабільності країни. Однією з найсерйозніших проблем міжнародного інвестування є **надмірна залежність національної економіки від іноземного капіталу [30]**, що створює значні вразливості у разі коливань глобальних фінансових ринків або зміни політики інвесторів. Країни, які активно залучають прямі та портфельні інвестиції для стимулювання розвитку промисловості, інфраструктури чи фінансового сектору, часто виявляються у ситуації, коли їхнє економічне зростання суттєво залежить від рішень іноземних корпорацій та міжнародних інвесторів. У разі світових економічних криз, фінансових потрясінь, геополітичних конфліктів або зміни глобальної інвестиційної стратегії країни-інвестора, потоки капіталу

можуть різко зменшуватися або зовсім припинятися. Надмірна залежність від зовнішніх інвестицій проявляється у кількох аспектах: по-перше, це ризик раптового скорочення фінансування для ключових секторів економіки, що призводить до зниження виробничих обсягів і тимчасового зростання безробіття; по-друге, відтік прибутку іноземних компаній може суттєво зменшувати надходження до державного бюджету, обмежуючи можливості для соціальних програм, інфраструктурних проєктів та державних інвестицій; по-третє, країни, які надто покладаються на зовнішній капітал, стають менш гнучкими у формуванні власної економічної політики, оскільки будь-які зміни регуляторного середовища чи податкових стимулів можуть впливати на рішення іноземних інвесторів щодо присутності на ринку.

Ще одним значущим ризиком міжнародного інвестування є **відтік прибутку з країни-реципієнта [31]**, коли значна частина доходів, отриманих від діяльності іноземних компаній, виводиться до країн їхнього походження, замість того, щоб залишатися в національній економіці для реінвестування або фінансування соціально-економічних програм. Така ситуація значно обмежує ефект мультиплікації капіталу, коли внутрішні доходи могли б стимулювати подальший розвиток виробництва, зайнятість і споживчий попит. Особливо це характерно для транснаціональних корпорацій, які формують складні глобальні корпоративні структури, дозволяючи централізовано оптимізувати прибуток і мінімізувати податкові витрати шляхом використання міжнародних схем трансфертного ціноутворення, офшорних структур та регіональних фінансових хабів. У результаті навіть великі обсяги прямих іноземних інвестицій можуть мати обмежений ефект на економічне зростання приймаючої держави, якщо значна частина прибутку регулярно репатріюється за кордон. Це підкреслює необхідність формування національної політики, яка стимулює не лише залучення іноземного капіталу, а й його реінвестування у локальні підприємства, розвиток інфраструктури та соціальні програми.

Ще однією значущою проблемою міжнародного інвестування є **нерівномірний розвиток регіонів [32]**, який виникає через концентрацію

іноземного капіталу переважно у великих містах, економічно привабливих зонах або біля ключових транспортних вузлів. Інвестори зазвичай віддають перевагу регіонам із високим рівнем інфраструктури, доступом до кваліфікованої робочої сили та розвиненим ринком споживачів, тоді як слаборозвинені, периферійні або віддалені території залишаються поза їхньою увагою. Така концентрація капіталу поглиблює існуючі економічні та соціальні диспропорції, збільшує регіональні дисбаланси та спричиняє нерівномірність у розвитку промисловості, малого та середнього бізнесу, транспортної та соціальної інфраструктури. Внаслідок цього державні програми розвитку, спрямовані на вирівнювання рівня життя в різних регіонах, часто зустрічають труднощі в реалізації, оскільки приватний капітал самостійно не забезпечує баланс між економічно сильними і слабкими зонами. Для подолання цих диспропорцій уряди можуть використовувати стимули для залучення інвестицій у відсталих регіонах, такі як податкові пільги, субсидії, створення спеціальних економічних зон або модернізація інфраструктури. Лише поєднання державної політики з міжнародними інвестиційними потоками може забезпечити більш збалансований і стійкий розвиток національної економіки на всій території країни.

Крім того, міжнародне інвестування завжди супроводжується **ризиком політичного втручання [33]**, коли іноземні держави, транснаціональні корпорації або міжнародні фінансові організації можуть впливати на політичні та економічні рішення приймаючої країни через використання економічних важелів для просування власних стратегічних цілей. Такий вплив може проявлятися у вигляді прямих політичних тисків на уряд, вимог до внесення змін у регуляторні та законодавчі акти, нав'язування певних умов щодо доступу на внутрішній ринок або обмеження діяльності локальних конкурентів. У деяких випадках це призводить до непрямого диктату інвесторів у сфері податкової політики, трудового законодавства чи стандартів екологічної безпеки, що підриває економічну автономію держави та створює додаткові ризики для національної безпеки. Вплив політичного втручання особливо відчутний у країнах із нестабільною політичною системою або слабкими інституціями, де інвестори можуть диктувати умови своїх

вкладень і домагатися преференцій на шкоду національним інтересам. Для мінімізації таких ризиків необхідне посилення правових механізмів захисту національних економічних інтересів, прозора система регулювання іноземних інвестицій, а також активна участь держави у створенні умов для балансування інтересів інвесторів та національної економіки.

Для наочності ризики і проблеми міжнародного інвестування систематизовано у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Ризики і проблеми міжнародного інвестування

Проблема/ризик	Сутність	Можливі наслідки
Надмірна залежність від іноземного капіталу	Залежність національної економіки від інвестицій зовнішніх інвесторів	Вразливість до коливань глобальних ринків, ризик скорочення інвестицій під час криз
Відтік прибутку	Репатріація доходів іноземними інвесторами	Зменшення ефекту мультиплікації капіталу, обмеження фінансування внутрішніх програм
Нерівномірний розвиток регіонів	Концентрація інвестицій у економічно привабливих зонах	Посилення регіональної диспропорції, соціальна та економічна нерівність
Можливість політичного втручання	Використання економічних важелів для впливу на політичні рішення	Загроза національній автономії у регулюванні економіки та бізнесу

Джерело: складено автором на основі [31]

Таким чином, незважаючи на значний потенціал міжнародного інвестування для розвитку бізнесу та національної економіки, ефективне залучення капіталу потребує ретельного управління ризиками, збалансованої інвестиційної політики та створення механізмів контролю для мінімізації негативних наслідків. Важливим є поєднання стимулів для інвесторів з інструментами захисту національних економічних інтересів, що дозволяє забезпечити стійке і збалансоване економічне зростання.

Міжнародне інвестування як явище активно досліджується економістами протягом останніх десятиліть, і в науковій літературі виділяються різні підходи до пояснення його ролі у глобальному розвитку. Значний внесок у теорію

міжнародних інвестицій зробили такі вчені, як Джон Даннінг (John Dunning), Р. Гаймер (Stephen Hymer) та Р. Вернон (Raymond Vernon), кожен із яких розглядав інвестиції крізь призму власної концептуальної моделі.

Dunning J. [7] розвинув теорію OLI (Ownership–Location–Internalization), яка пояснює мотивацію транснаціональних корпорацій щодо прямих іноземних інвестицій. На думку Даннінга, компанії інвестують за кордон, якщо вони мають конкурентні переваги (Ownership), знаходять вигідні умови в конкретній країні (Location), і доцільно інтегрують діяльність у рамках корпорації замість передачі прав третім сторонам (Internalization). Ця модель дозволяє пояснити, чому інвестиції концентруються в певних галузях і країнах, та підкреслює стратегічну роль інвестора у глобальному бізнесі.

Hymer S. [8] приділяв увагу неоднорідності і контролю інвестора. Він вважав, що прямі іноземні інвестиції виникають через необхідність уникати ризиків, пов'язаних із ринковою експансією та конкуренцією, та забезпечують транснаціональним компаніям можливість контролювати виробництво і технології за кордоном. На відміну від Даннінга, Hymer акцентував увагу на політичних і регуляторних факторах, що визначають розміщення інвестицій, а також на впливі транснаціональних корпорацій на економіки приймаючих країн.

Vernon R. [9] у своїй теорії життєвого циклу продукту (Product Life Cycle) пояснював інвестиційну активність як наслідок глобальної диференціації етапів виробництва. За Верноном, прямі іноземні інвестиції виникають, коли продукт досягає зрілого етапу розвитку: технології і виробничі процеси стають стандартизованими, а виробництво дешевшає за кордоном. Такий підхід підкреслює економічні чинники, пов'язані з витратами, глобальною оптимізацією виробництва та експансією на нові ринки.

Для наочності ключові підходи і погляди економістів узагальнено у таблиці 1.5.

Таблиця 1.5

Ключові підходи і погляди економістів

Економіст	Основний підхід/теорія	Ключові положення	Вплив на розуміння міжнародних інвестицій
John Dunning	Теорія OLI	Ownership – Location – Internalization	Пояснює мотивацію транснаціональних корпорацій, стратегічну роль конкурентних переваг і місця розміщення інвестицій
Stephen Hymer	Контроль і неоднорідність	Необхідність контролю над іноземними активами, вплив політичних і регуляторних факторів	Акцент на ризиках, політичних та регуляторних аспектах інвестування
Raymond Vernon	Теорія життєвого циклу продукту	Інвестиції виникають на етапі зрілості продукту, глобальна оптимізація виробництва	Підкреслює економічні та технологічні фактори, витрати та глобальну диференціацію виробництва

Джерело: складено автором на основі [7-9]

Аналіз зазначених наукових підходів дозволяє зробити висновок, що теорія міжнародного інвестування сформувалася як багатовимірна система економічних концепцій, у межах якої кожен дослідник акцентує увагу на окремих аспектах глобального руху капіталу. Зокрема, підхід Р. Даннінга через еkleктичну OLI-парадигму пояснює міжнародне інвестування як результат поєднання переваг власності, розміщення та інтерналізації, що визначає конкурентні позиції транснаціональних корпорацій на світових ринках. Водночас С. Гаймер акцентує увагу на недосконалостях ринку та асиметрії інформації, розглядаючи прямі іноземні інвестиції як інструмент контролю та реалізації ринкової влади, що підкреслює політико-економічну природу міжнародного капіталу. Теорія Р.

Вернона, у свою чергу, пояснює міжнародне інвестування через життєвий цикл продукту, демонструючи, як інновації та диференціація товарів стимулюють перенесення виробництва в інші країни з метою оптимізації витрат і розширення ринків збуту.

Узагальнення цих підходів дає змогу розглядати міжнародне інвестування як складний багаторівневий процес, що поєднує економічні, технологічні та інституційні фактори розвитку глобальної економіки. Воно виступає не лише механізмом руху капіталу, а й інструментом формування міжнародної конкурентоспроможності, трансферу технологій та інтеграції національних економік у світові виробничі та фінансові ланцюги. Такий синтез теоретичних концепцій дозволяє глибше зрозуміти природу глобальних інвестиційних потоків і фактори, що визначають їхню динаміку в різних економічних умовах.

Водночас у сучасних умовах глобалізації, цифрової трансформації та посилення значення сталого розвитку класичні теоретичні підходи набувають нового змісту. Вони доповнюються сучасними концепціями ESG-інвестування, цифрової економіки, інноваційного розвитку та глобальної фінансової інтеграції. Це зумовлює необхідність подальшого переосмислення традиційних моделей міжнародного інвестування з урахуванням нових викликів, таких як геополітична нестабільність, кліматичні ризики, технологічні революції та трансформація глобальних ланцюгів доданої вартості. Таким чином, подальші дослідження мають бути спрямовані на інтеграцію класичних теорій із сучасними емпіричними моделями, що дозволить сформулювати більш адекватне уявлення про механізми функціонування міжнародного інвестування в умовах глобальних змін.

**РОЗДІЛ 2. Сучасні тенденції розвитку міжнародного інвестування у
глобальному середовищі**

2.1. Динаміка та структура світових інвестиційних потоків

Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) відіграють ключову роль у функціонуванні сучасної світової економіки, виступаючи одним із головних каналів міжнародного руху капіталу, технологій та управлінських компетенцій. У сучасних умовах їх значення суттєво посилюється, оскільки саме через ПІІ формується інтеграція національних економік у глобальні ланцюги створення вартості, а також забезпечується структурна модернізація економік, особливо країн, що розвиваються [34].

Водночас у 2023–2025 роках міжнародне інвестування функціонує в умовах глибокої трансформації глобального економічного середовища, що пов’язано з поєднанням геополітичних, фінансових та технологічних факторів. Це зумовлює не лише зміну обсягів інвестиційних потоків, а й їхньої структури, напрямів та функціонального призначення.

Після кризових коливань попередніх років глобальні потоки прямих іноземних інвестицій у 2023–2025 роках характеризуються як період нестійкої стабілізації з елементами структурного перелому [35].

Таблиця 2.1

Оцінка динаміки світових ПІІ (2023–2025 рр.)

Рік	Обсяг ПІІ, трлн дол. США	Характеристика
2023	1,35	Слабке відновлення
2024	1,30	Стагнація
2025	1,35	Повільне відновлення

Джерело: складено автором на основі [38; 39]

Наведені у таблиці 2.1 дані відображають нестійкий характер відновлення глобальних потоків прямих іноземних інвестицій у 2023–2025 роках. Після певного зростання у 2023 році (1,35 трлн дол. США) у 2024 році спостерігається незначне скорочення до 1,30 трлн дол. США, що свідчить про фазу стагнації та вплив

зовнішніх економічних і геополітичних чинників. У 2025 році прогнозується поступове відновлення до рівня 1,35 трлн дол. США, однак ці темпи залишаються помірними, що підтверджує загальну тенденцію до обережного інвестування. Для більш наочного представлення динаміки світових ПІІ доцільно звернутися до графічної інтерпретації (рис. 2.1).

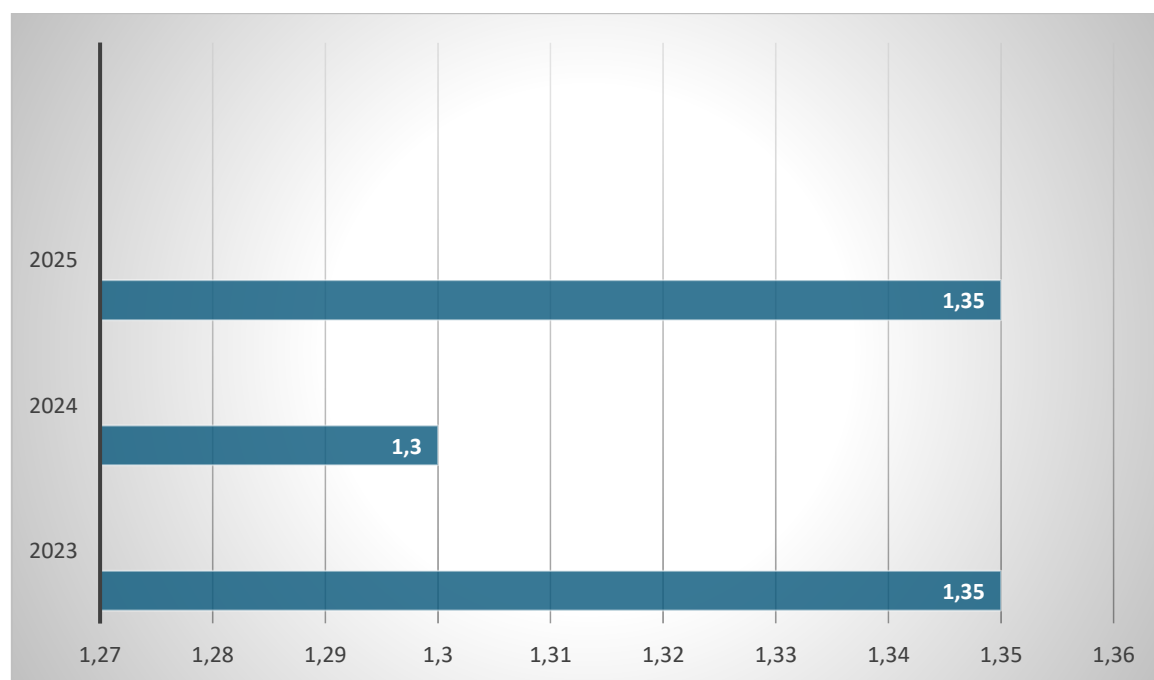

Рис. 2.1 Динаміка світових ПІІ (2023–2025 рр.), трлн дол США

Джерело: складено автором на основі [38; 39]

Аналіз даних таблиці 2.1 дозволяє зробити кілька принципових висновків. По-перше, відсутність стабільної висхідної динаміки свідчить про те, що світова економіка ще не перейшла до фази повноцінного інвестиційного зростання. Незважаючи на номінальне відновлення у 2025 році, рівень ПІІ залишається нижчим за докризові пікові значення, що вказує на довгострокове пригнічення інвестиційної активності. По-друге, характер змін обсягів ПІІ демонструє їхню високу залежність від зовнішніх шоків. Зокрема, стагнація у 2024 році обумовлена не стільки економічними факторами, скільки політичними та фінансовими обмеженнями, включаючи жорстку монетарну політику та зростання глобальної невизначеності [38]. По-третє, важливою особливістю сучасного етапу є зростання частки реінвестованого прибутку транснаціональних корпорацій, що свідчить про обмежену експансію нового капіталу та переорієнтацію компаній на внутрішню

оптимізацію діяльності. Отже, сучасна динаміка ПІІ відображає перехід від циклічної моделі розвитку до структурно обмеженої інвестиційної моделі, у якій ключову роль відіграють не економічні, а геополітичні та інституційні фактори.

У 2023–2025 роках формування глобальних інвестиційних потоків відбувається під впливом комплексу взаємопов’язаних факторів [38]:

- геополітична напруженість (війна в Україні, конфлікти на Близькому Сході);
- висока вартість фінансових ресурсів через підвищення процентних ставок;
- посилення інвестиційного протекціонізму у провідних економіках;
- перебудова глобальних ланцюгів постачання (nearshoring, friendshoring).

Сукупний вплив зазначених факторів формує нову модель поведінки інвесторів, для якої характерні:

- зниження ризикової толерантності;
- скорочення довгострокових інвестицій;
- концентрація капіталу у стабільних юрисдикціях;
- зростання ролі державного регулювання.

Глобальний інвестиційний ринок трансформується у ризик-орієнтовану систему, де рішення про інвестування дедалі більше визначаються політичними та стратегічними міркуваннями, а не лише економічною доцільністю.

У 2024–2025 роках структура міжнародних інвестицій зазнає суттєвих змін, що відображено у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2

Ключові тенденції розвитку глобальних ПІІ

№	Тенденція	Зміст тенденції	Основні прояви
1	Регіональна фрагментація потоків капіталу	Перерозподіл глобальних інвестицій між регіонами та посилення ролі нових центрів зростання	США залишаються ключовим реципієнтом ПІІ; Китай – важливий інвестиційний центр із уповільненим зростанням; Індія, В’єтнам стають альтернативними виробничими хабами
2	Зростання ролі стратегічних інвестицій	ПІІ дедалі більше орієнтуються не лише на прибутковість, а й на стратегічні інтереси держав та корпорацій	Інвестиції у технологічну безпеку, енергетичну незалежність, контроль критичних ланцюгів постачання

Продовження Таблиці 2.2

3	Переорієнтація на «зелені» та цифрові проекти	Зміщення фокусу інвестування в бік сталого розвитку та технологічної трансформації	Ріст інвестицій у відновлювану енергетику, штучний інтелект, цифрову інфраструктуру та напівпровідники

Джерело: складено автором на основі [40]

Сучасна структура ПІІ свідчить про фундаментальну зміну логіки інвестування. По-перше, відбувається відхід від глобалізації до регіоналізації, що проявляється у зростанні внутрішньорегіональних потоків капіталу. Це зумовлено як логістичними міркуваннями, так і прагненням мінімізувати геополітичні ризики. По-друге, інвестиції дедалі більше орієнтуються на стратегічні галузі, такі як напівпровідники, енергетика та цифрова інфраструктура. Це свідчить про перетворення ПІІ на інструмент економічної безпеки. По-третє, стрімко зростає роль технологічних та екологічних інвестицій, що пов'язано з глобальними трендами цифровізації та декарбонізації. Структура ПІІ переходить від універсальної до селективної моделі, у якій пріоритет надається секторам, що забезпечують довгострокову конкурентоспроможність і стратегічну автономію.

Таблиця 2.3

Регіональна структура світових ПІІ (%)

Регіон	2023, %	2024, %	2025, %
Європа	28	26	27
Північна Америка	25	27	26
Азія	30	31	32
Латинська Америка	10	10	9
Африка	7	6	6

Джерело: складено автором на основі [40]

Дані таблиці 2.3 демонструють зміни у регіональній структурі світових прямих іноземних інвестицій у 2023–2025 роках. Найбільшу частку стабільно займає Азія, де спостерігається поступове зростання з 30% у 2023 році до 32% у 2025 році, що свідчить про посилення її ролі як ключового центру інвестиційної активності. Північна Америка зберігає відносно стабільні позиції з незначними коливаннями, тоді як Європа демонструє певне зниження у 2024 році з подальшим частковим відновленням. Частка Латинської Америки та Африки залишається

відносно низькою, що відображає обмеженість інвестиційних потоків у ці регіони та наявність структурних економічних бар'єрів. Для більш наочного відображення регіонального розподілу світових ПІІ доцільно звернутися до графічної інтерпретації (рис. 2.2).

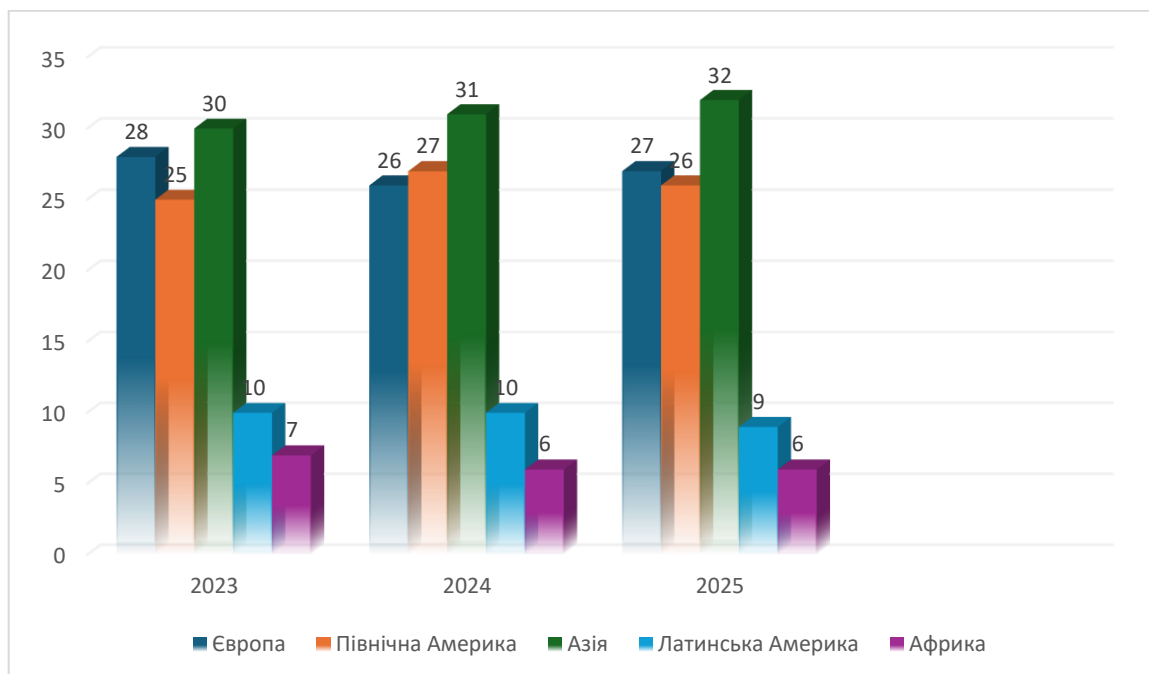

Рис. 2.2 Регіональна структура світових ПІІ (%)

Джерело: складено автором на основі [40]

Найбільша частка ПІІ концентрується в Азії, що підтверджує зміщення глобального економічного центру. Північна Америка зберігає стабільно високу частку завдяки технологічному сектору, тоді як Африка залишається найменш інвестованим регіоном.

У 2023–2025 роках географічний розподіл ПІІ характеризується високим рівнем концентрації, водночас демонструючи поступову трансформацію [44].

До ключових країн-донорів міжнародного капіталу належать переважно розвинені економіки, які мають значні фінансові ресурси, потужні транснаціональні корпорації та розвинені фондові ринки. У 2022–2025 роках найбільшими експортерами капіталу залишалися [44]:

- США;
- Японія;
- Китай;

- Німеччина;
- Великобританія;
- Франція.

США традиційно утримують перше місце завдяки масштабній діяльності американських ТНК та високій фінансовій мобільності капіталу. Китай поступово зміцнює позиції як глобальний інвестор, однак одночасно виступає і одним із найбільших реципієнтів інвестицій.

Таблиця 2.4

Структура ПІІ за секторами економіки

Сектор	Частка, %
Технології та ІТ	28
Промисловість	22
Енергетика	18
Фінансовий сектор	16
Інфраструктура	16

Джерело: складено автором на основі [40]

Дані таблиці 2.4 відображають секторальну структуру прямих іноземних інвестицій, що свідчить про пріоритетність інноваційно орієнтованих галузей у сучасній світовій економіці. Найбільша частка інвестицій припадає на технології та ІТ (28%), що зумовлено цифровізацією економічних процесів та зростанням попиту на високотехнологічні рішення. Промисловий сектор (22%) зберігає важливе значення як основа виробничого потенціалу, тоді як енергетика (18%) привертає увагу інвесторів у контексті енергетичного переходу. Фінансовий сектор та інфраструктура мають однакову частку (по 16%), що підкреслює їхню роль у забезпеченні стабільного функціонування економіки та підтримці інвестиційної діяльності. Для більш наочного відображення секторальної структури ПІІ доцільно звернутися до графічної інтерпретації (рис. 2.3).

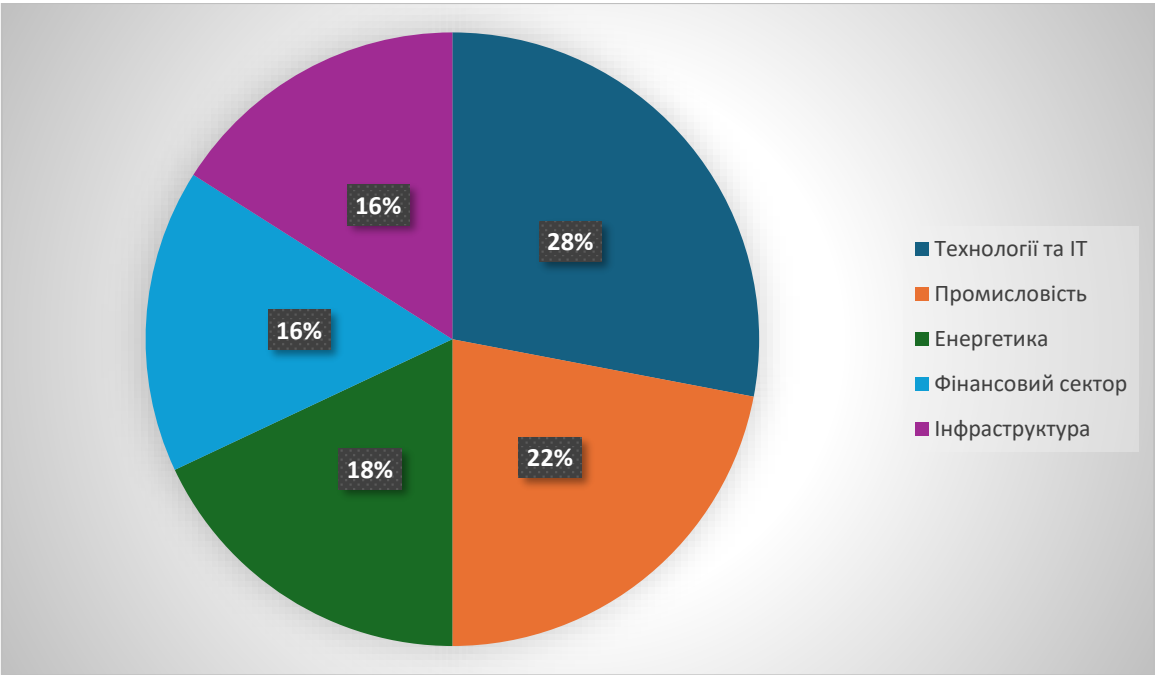

Рис. 2.3 Структура ПІП за секторами економіки, %

Джерело: складено автором на основі [40]

Найбільша концентрація ПІП спостерігається у технологічному секторі, що підтверджує цифровізацію світової економіки. Водночас зростає роль енергетичних інвестицій, особливо у сфері відновлюваних джерел енергії.

Таблиця 2.5

Основні країни – донори ПІП (оцінка 2024–2025 рр.)

Країна	Роль у глобальних ПІП	Особливості інвестиційної активності
США	Найбільший донор капіталу	Потужні ТНК, глобальні фінансові ринки
Японія	Крупний інвестор в Азії та США	Інвестиції у промисловість і технології
Китай	Донор і реципієнт одночасно	Активна зовнішня експансія
Німеччина	Стабільний інвестор ЄС	Інвестиції у виробництво та Європу
Велика Британія	Фінансовий центр	Інвестиції через фінансовий сектор

Джерело: складено автором на основі [39]

Географія залучення інвестицій демонструє зміщення центрів економічного зростання у бік країн, що розвиваються. Водночас розвинені країни, особливо США, залишаються ключовими отримувачами капіталу завдяки високій технологічності економіки та стабільності інституційного середовища.

До основних країн-реципієнтів належать [44]:

- США;
- Китай;
- Індія;
- Бразилія;
- Мексика;
- В'єтнам;
- Індонезія.

Особливо швидко зростає роль Індії та країн Південно-Східної Азії, які стають альтернативними виробничими центрами в умовах перенесення виробництв із Китаю.

Таблиця 2.6

Основні країни – реципієнти ППІ (2024–2025 рр.)

Країна	Роль у глобальних ППІ	Фактори привабливості
США	№1 реципієнт	технології, ринок, стабільність
Китай	Великий реципієнт	виробництво, внутрішній ринок
Індія	Швидке зростання	ІТ-сектор, дешева робоча сила
Бразилія	Лідер Латинської Америки	ресурси, агросектор
В'єтнам	Виробничий хаб	relokation виробництва
Мексика	Nearshoring до США	географічна близькість

Джерело: складено автором на основі [39]

Аналіз географічної структури дозволяє виділити кілька важливих тенденцій. По-перше, зберігається домінування розвинених економік як основних джерел капіталу, що пояснюється концентрацією фінансових ресурсів і транснаціональних корпорацій. По-друге, спостерігається зміщення центрів залучення інвестицій у бік країн, що розвиваються, насамперед Азії. Це пов'язано з їхніми конкурентними перевагами – дешевою робочою силою, зростаючими ринками та активною індустріалізацією. По-третє, посилюється конкуренція між США та Китаєм за глобальні інвестиційні потоки, що формує біполярну модель світової економіки.

Приклади (конкретизація):

- США: реалізація програм підтримки напівпровідникової промисловості (інвестиції Intel, TSMC)
- В'єтнам: залучення виробництв Samsung та Apple-постачальників
- Індія: зростання інвестицій у цифрову економіку (Google, Amazon)

Географічна структура ПІІ трансформується у напрямі багатополарності, де поряд із традиційними центрами (США, ЄС, Китай) з'являються нові регіональні хаби, насамперед у Південно-Східній Азії.

Згідно зі звітами ООН (SDG Report 2025), глобальна економіка стикається зі значним дефіцитом інвестицій у досягнення Цілей сталого розвитку – близько 4 трлн дол. США щорічно.

Основні напрями інвестування:

- відновлювана енергетика;
- зелена інфраструктура;
- кліматичні технології;
- цифрові рішення для сталого розвитку.

Незважаючи на активізацію «зелених» інвестицій, їх структура залишається нерівномірною:

- більшість капіталу концентрується у розвинених країнах;
- країни, що розвиваються, мають обмежений доступ до фінансування;
- існує значний розрив між потребами та реальними обсягами інвестицій.

Глобальна інвестиційна система поки що не забезпечує достатнього фінансування сталого розвитку, що створює ризики поглиблення економічної нерівності.

У 2023–2025 роках глобальні інвестиційні потоки характеризуються [44]:

- нестійкою стабілізацією;
- посиленням регіоналізації;
- стратегізацією інвестицій;
- зростанням ролі технологічних і «зелених» секторів.

Світова інвестиційна система перебуває на етапі глибокої структурної трансформації, що проявляється у переході від глобалізованої моделі руху капіталу

до регіоналізованої, технологічно орієнтованої та політично детермінованої системи міжнародного інвестування.

2.2. Регіональні та галузеві особливості залучення міжнародних інвестицій

Регіональна структура прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у 2023–2025 роках формується під впливом структурної перебудови світової економіки, що проявляється у переході від глобалізованої до багатопольярної моделі руху капіталу. Згідно з оцінками UNCTAD, світові потоки ПІІ після різкого скорочення у 2022 році (–16%) демонструють фазу нестійкої стабілізації на рівні близько 1,3–1,35 трлн дол. США [45].

Таблиця 2.7

Динаміка світових прямих іноземних інвестицій (2021–2024 рр.)

Рік	Світові ПІІ, трлн дол. США	Абсолютна зміна	Темп зміни, %	Характеристика етапу
2021	1,58	+0,62	+64	Потужне посткризове відновлення
2022	1,33	-0,25	-15,8	Різке скорочення через геополітичні та фінансові шоки
2023	1,30	-0,03	-2,3	Стагнація та уповільнення інвестиційної активності
2024	1,30-1,35	0,0	0-+3	Нестійка стабілізація, відсутність сталого зростання

Джерело: складено автором на основі [45]

Дані таблиці свідчать, що після різкого падіння у 2022 році світові потоки прямих іноземних інвестицій перейшли у фазу низької динаміки та структурної нестабільності. Попри окремі ознаки відновлення у 2024 році, обсяги ПІІ

залишаються нижчими за докризовий рівень, що підтверджує довгостроковий вплив геополітичних ризиків, монетарного посилення та фрагментації глобальної економіки.

Регіональна структура прямих іноземних інвестицій (ПІІ) у 2023–2025 роках відображає поступовий перехід світової економіки до багатопольярної моделі розподілу капіталу. За оцінками UNCTAD (World Investment Report 2024–2025), найбільша частка глобальних ПІІ стабільно концентрується у країнах Азії, Північної Америки та Європи, тоді як частка Африки та Латинської Америки залишається відносно меншою, але з потенціалом зростання [46].

Таблиця 2.8

Регіональна структура глобальних ПІІ (оцінка UNCTAD, 2024)

Регіон	Частка у глобальних ПІІ (%)	Основні характеристики
Азія	35-38	Найдинамічніший регіон, виробничі хаби, цифровізація
Північна Америка	25-28	США як ключовий реципієнт і донор капіталу
Європа	20-23	Стабільний інвестор, фокус на «зелені» та технології
Латинська Америка	8-10	Ресурсна орієнтація, залежність від сировини
Африка	4-6	Видобувні галузі, високі ризики

Джерело: складено автором на основі UNCTAD World Investment Report 2024 [46]

Аналіз регіональної структури свідчить про збереження домінуючої ролі Азії, яка акумулює понад третину глобальних інвестиційних потоків. Це пояснюється високими темпами економічного зростання регіону, масштабністю внутрішніх ринків та активною державною політикою стимулювання іноземного капіталу. Північна Америка, насамперед США, утримує позиції одного з головних центрів глобального інвестування, поєднуючи функції як реципієнта, так і експортера капіталу. Висока концентрація технологічних компаній, розвинені фінансові ринки та інституційна стабільність забезпечують стійкий приплив ПІІ. Європейський Союз залишається важливим інвестиційним центром, однак його частка поступово скорочується під впливом енергетичної кризи, геополітичної нестабільності та уповільнення економічного зростання. Водночас регіон демонструє зростання

інвестицій у «зелену» трансформацію та цифрову економіку. Латинська Америка та Африка залишаються периферійними регіонами глобального інвестиційного ринку, однак поступово нарощують інвестиційну активність. Їхня структура ПІІ залишається переважно ресурсно-орієнтованою, що підвищує залежність від світових цін на сировину.

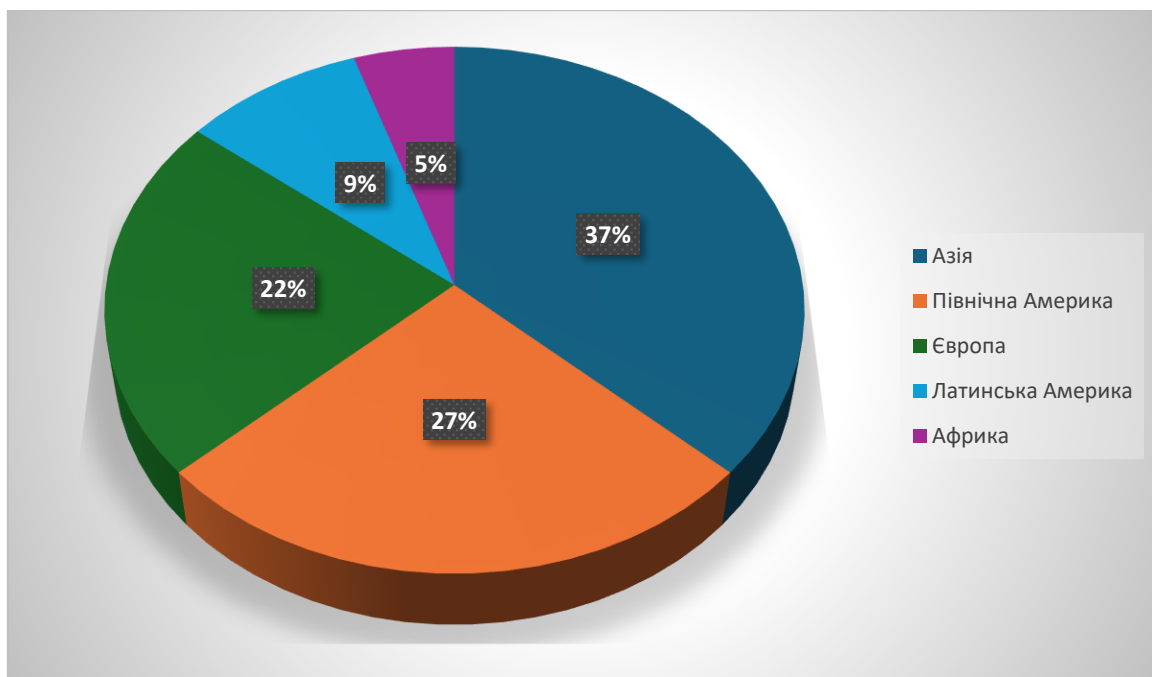

Рис. 2.4 Регіональна структура ПІІ у світі (2024 р.)

Джерело: складено автором на основі [46]

Сучасна структура ПІІ демонструє формування трьох ключових моделей глобального інвестування [47]:

1. Розвинені економіки – характеризуються стабільністю, високим рівнем технологій та концентрацією транснаціональних корпорацій. Основна функція – генерація та перерозподіл капіталу.

2. Азійська модель – виступає головним драйвером зростання світових ПІІ завдяки:

- масштабним виробничим базам;
- швидкій цифровізації економік;
- активній державній підтримці інвестицій.

3. Країни, що розвиваються – характеризується ресурсною орієнтацією та високою залежністю від зовнішнього капіталу, але мають значний потенціал довгострокового зростання.

Галузевий розподіл прямих іноземних інвестицій (ПІІ) є одним із ключових індикаторів трансформації світової економіки, оскільки відображає не лише поточні економічні пріоритети, але й довгострокові структурні зрушення у глобальному виробництві, технологічному розвитку та споживанні. У 2023–2025 роках галузева структура ПІІ зазнає глибокої якісної перебудови, що зумовлена поєднанням технологічної революції, енергетичного переходу, геополітичної нестабільності та цифровізації фінансових систем [48].

1. Технологічний сектор виступає беззаперечним лідером у залученні ПІІ, формуючи новий центр глобальної інвестиційної активності. Його домінування пояснюється переходом світової економіки до моделі, де знання, дані та інновації стають основними факторами виробництва.

Ключові напрями інвестування:

- штучний інтелект (AI) як основа автоматизації та аналітики даних
- хмарні технології як інфраструктура цифрової економіки
- кібербезпека як відповідь на зростання цифрових ризиків
- напівпровідники як стратегічний ресурс технологічної незалежності

Поглиблений аналіз:

Інвестиції в ІТ характеризуються високою концентрацією в розвинених країнах та технологічних хабах (США, Китай, ЄС), проте поступово відбувається їх географічна диверсифікація у напрямку Індії, Південно-Східної Азії та Східної Європи.

Особливістю сектору є домінування нематеріальних активів (інтелектуальна власність, алгоритми, дані), що змінює класичні підходи до оцінки вартості компаній і підвищує роль венчурного капіталу.

ІТ формує нове інвестиційне ядро світової економіки, для якого характерні: екстериторіальність бізнесу; висока швидкість масштабування; залежність від людського капіталу та інноваційної екосистеми

2. Промисловість залишається фундаментом реального сектору економіки, однак її структура радикально трансформується під впливом цифровізації та автоматизації.

Ключові напрями трансформації:

- впровадження роботизації та автоматизованих виробничих ліній
- розвиток концепції Industry 4.0 (інтернет речей, big data, smart factories)
- зростання виробництва електромобілів та компонентів для них

Сучасні ПП у промисловості дедалі більше орієнтуються не на дешеву робочу силу, а на:

- технологічну інфраструктуру
- стабільність ланцюгів постачання
- доступ до інновацій

Важливою тенденцією є *reshoring* та *nearshoring* – повернення виробництва до розвинених країн або його переміщення ближче до основних ринків збуту.

Відбувається системний перехід:

- від трудомісткого → до капіталомісткого і технологічного виробництва
- від глобальних ланцюгів → до регіоналізованих виробничих систем

3. Енергетичний сектор перебуває у стані глибокої трансформації, що пов'язано з глобальними кліматичними викликами та переходом до сталого розвитку [50].

Ключові напрями інвестування:

- відновлювані джерела енергії (сонячна, вітрова)
- воднева енергетика як перспективна технологія
- ESG-інвестиції (екологічні, соціальні та управлінські стандарти)

Світова енергетика переходить від викопних ресурсів до низьковуглецевої моделі. Проте цей процес є нерівномірним і залежить від:

- рівня економічного розвитку країни
- доступу до технологій
- політичної підтримки

Паралельно зростає роль енергетичної безпеки, що стимулює інвестиції як у «зелену», так і в традиційну енергетику.

4. Фінансовий сектор трансформується під впливом цифрових технологій, що змінює механізми руху міжнародного капіталу [51].

Основні напрями розвитку:

- FinTech як нова фінансова екосистема
- цифрові банки (neobanks)
- блокчейн та децентралізовані фінанси (DeFi)

Фінансові інновації значно знижують бар'єри доступу до фінансових послуг і сприяють глобалізації інвестиційних потоків. Водночас вони створюють нові ризики:

- кіберзагрози
- регуляторна невизначеність
- волатильність цифрових активів

Фінансовий сектор перетворюється на:

- глобальну цифрову інфраструктуру руху капіталу
- ключовий механізм перерозподілу інвестиційних ресурсів

5. Інфраструктурні інвестиції є основою довгострокового економічного розвитку та забезпечують функціонування всіх інших секторів.

Ключові напрями:

- транспортна інфраструктура (дороги, порти, залізниці)
- логістичні системи
- цифрова інфраструктура (5G, дата-центри)

Інфраструктура характеризується:

- високою капіталомісткістю
- тривалими строками окупності
- значною роллю держави та міжнародних організацій

Особливе значення має розвиток цифрової інфраструктури, яка є базою для функціонування сучасної економіки знань.

Таблиця 2.9

Галузева структура глобальних ПІІ (оцінка 2024–2025 рр.)

Галузь	Частка в глобальних ПІІ	Рівень прибутковості	Рівень ризику	Тенденція
ІТ та технології	Висока	Дуже високий	Середній	Стрімке зростання
Промисловість	Висока	Високий	Середній	Модернізація
Енергетика	Середня	Високий	Високий	Перехід до «зеленої»
Фінансовий сектор	Середня	Високий	Середній/високий	Цифровізація
Інфраструктура	Середня	Середній	Середній	Стабільне зростання

Джерело: складено автором на основі [52]

Аналіз галузевої структури міжнародних інвестицій у 2023–2025 роках свідчить про формування якісно нової моделі глобального розподілу капіталу, в основі якої лежить не лише прагнення до прибутковості, а й необхідність адаптації до структурних змін світової економіки.

Передусім, спостерігається стійке домінування технологічного сектору, який виступає головним реципієнтом інвестиційних потоків. Це зумовлено високим рівнем доданої вартості, швидкою масштабованістю бізнес-моделей, а також здатністю технологій трансформувати інші галузі економіки. Інвестиції в штучний інтелект, цифрові платформи, хмарні обчислення та напівпровідники формують нову основу глобальної конкурентоспроможності, що зумовлює перерозподіл капіталу на користь інноваційних компаній.

Водночас зберігається суттєва роль промислового сектору, який, попри певне зниження частки у загальному обсязі ПІІ, залишається ключовим елементом матеріального виробництва. Його значення посилюється в контексті розвитку індустрії 4.0, автоматизації та цифровізації виробничих процесів. Особливо важливими є інвестиції у високотехнологічне машинобудування, електромобільну промисловість та роботизовані системи, що забезпечують інтеграцію традиційного виробництва у нову технологічну парадигму.

Окремої уваги заслуговує трансформація енергетичного сектору, яка відбувається під впливом глобальних кліматичних викликів та посилення

екологічних стандартів. Інвестиції дедалі більше спрямовуються у відновлювані джерела енергії, розвиток водневої енергетики та підвищення енергоефективності. Це формує нову модель енергетичного ринку, яка поєднує традиційні та альтернативні джерела енергії, створюючи умови для довгострокової стійкості та зниження екологічних ризиків.

Не менш важливою тенденцією є цифровізація фінансового сектору, яка змінює механізми функціонування глобального ринку капіталу. Розвиток фінансових технологій (FinTech), блокчейн-рішень, цифрових валют та онлайн-банкінгу сприяє підвищенню ефективності фінансових операцій, зниженню трансакційних витрат і розширенню доступу до фінансових ресурсів [53]. У результаті фінансовий сектор поступово трансформується з інструменту обслуговування економіки у її ключову інфраструктурну основу. Таким чином, галузева структура міжнародних інвестицій відображає перехід від індустріальної до інноваційно-цифрової моделі розвитку, де визначальними стають не фізичні активи, а знання, технології та інтелектуальний капітал.

Сучасна глобальна економіка демонструє чітку тенденцію до формування інноваційно-цифрової моделі інвестування, яка базується на комплексній взаємодії кількох ключових факторів [55]. По-перше, вирішальну роль відіграють технології, які виступають не лише об'єктом інвестування, але й інструментом трансформації всіх секторів економіки. Вони визначають конкурентні переваги країн і компаній, формують нові ринки та змінюють структуру попиту на капітал. По-друге, зростає значення екологічності інвестицій, що проявляється у поширенні ESG-принципів, посиленні регуляторних вимог та зміні поведінки інвесторів. Капітал дедалі більше спрямовується у проекти, які забезпечують сталий розвиток, мінімізують негативний вплив на довкілля та відповідають соціальним стандартам. По-третє, критично важливою стає адаптивність бізнесу, тобто здатність швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища, технологічні інновації та геополітичні виклики. У сучасних умовах саме гнучкість і швидкість трансформації визначають інвестиційну привабливість компаній і економік. У сукупності ці фактори формують нову логіку глобального інвестування, в якій пріоритет надається не

лише прибутковості, але й довгостроковій стійкості та інноваційному потенціалу. У 2023–2025 роках міжнародний рух капіталу зазнає суттєвих трансформацій, що відображають глибокі зміни у світовій економіці та геополітичному середовищі. Передусім, формується багатополярна регіональна структура інвестиційних потоків, у якій поряд із традиційними центрами (США та ЄС) зростає роль нових економічних лідерів, насамперед країн Азії. Це свідчить про поступове зміщення глобального економічного центру ваги та посилення конкуренції між регіонами за фінансові ресурси.

Водночас спостерігається активізація інвестиційної конкуренції, яка проявляється у використанні державами різноманітних інструментів залучення капіталу: податкових стимулів, субсидій, розвитку інфраструктури, створення спеціальних економічних зон. У результаті формується більш складне та динамічне інвестиційне середовище, де успіх залежить від здатності країни забезпечити сприятливий інституційний клімат. Ключовою характеристикою сучасного етапу є також домінування технологічних галузей, які визначають напрям розвитку глобальної економіки. Саме вони забезпечують найвищу прибутковість інвестицій та формують нові ланцюги створення вартості, що призводить до структурної перебудови світового господарства. Важливим аспектом є вплив геополітичних факторів, які суттєво змінюють напрямки руху капіталу. Зростання міжнародної напруженості, торговельні обмеження та політика економічного протекціонізму сприяють регіоналізації інвестиційних потоків і формуванню нових економічних альянсів.

2.3. Новітні трансформації інвестиційних стратегій: цифровізація, ESG-підходи та сталий розвиток

Сучасний етап розвитку міжнародного інвестування характеризується глибокою структурною трансформацією, яка охоплює цифровізацію фінансових ринків, інтеграцію ESG-критеріїв та посилення орієнтації на сталий розвиток. Ці процеси є взаємопов'язаними та формують нову архітектуру глобального руху

капіталу, в якій традиційні фінансові підходи поступово поступаються місцем багатовимірним моделям оцінювання інвестиційних рішень, що враховують не лише прибутковість, але й екологічні, соціальні та управлінські ризики. За оцінками Bloomberg Intelligence (2024), глобальні ESG-активи перевищили 40 трлн дол. США, що становить понад третину загальних керованих активів у світі, що свідчить про масштабну інституціоналізацію принципів сталого інвестування та їхнє перетворення на один із ключових стандартів функціонування світового фінансового ринку.

Таблиця 2.10

Динаміка ESG-інвестицій у світі

Рік	Обсяг ESG-активів, трлн дол. США	Частка у глобальних активах (%)
2020	35,0	~30%
2022	37,8	~32%
2024	40,5	~34-35%

Джерело: Bloomberg Intelligence, Global ESG Report 2024 [62]

Дані свідчать про стійке зростання ESG-інвестування, яке набуває ознак глобального фінансового стандарту. Протягом 2020–2024 років обсяг ESG-активів збільшився приблизно на 15%, що демонструє поступову інтеграцію екологічних та соціальних критеріїв у класичні інвестиційні стратегії. Ключовою тенденцією є те, що ESG перестає бути нішевим підходом і трансформується у основний механізм управління капіталом інституційних інвесторів (пенсійні фонди, страхові компанії, суверенні фонди). За даними International Energy Agency (IEA), у 2024 році глобальні інвестиції в енергетичний сектор перевищили 2,8 трлн дол. США, з яких понад 55–60% припадає на чисту енергетику.

Таблиця 2.11

Структура інвестицій в енергетиці (2024)

Сектор	Обсяг інвестицій (млрд дол. США)	Частка (%)
Відновлювана енергетика	1 600	58
Викопне паливо	1 000	36
Ядерна енергетика	200	6

Джерело: IEA World Energy Investment Report 2025 [62]

Дані, наведені в таблиці 2.11, свідчать про суттєву зміну структури глобальних інвестицій в енергетичному секторі у бік розвитку чистих технологій. Найбільша частка інвестицій припадає на відновлювану енергетику – 58%, що підтверджує зростання її ролі у забезпеченні сталого розвитку та енергетичної безпеки. Водночас інвестиції у вичопне паливо становлять 36%, що вказує на збереження його вагомості значення у світовому енергобалансі. Частка ядерної енергетики залишається відносно невеликою – 6%, проте вона відіграє важливу роль як стабільне низьковуглецеве джерело енергії. Для більш наочного відображення структури інвестицій доцільно використати графічну інтерпретацію (рис. 2.5).

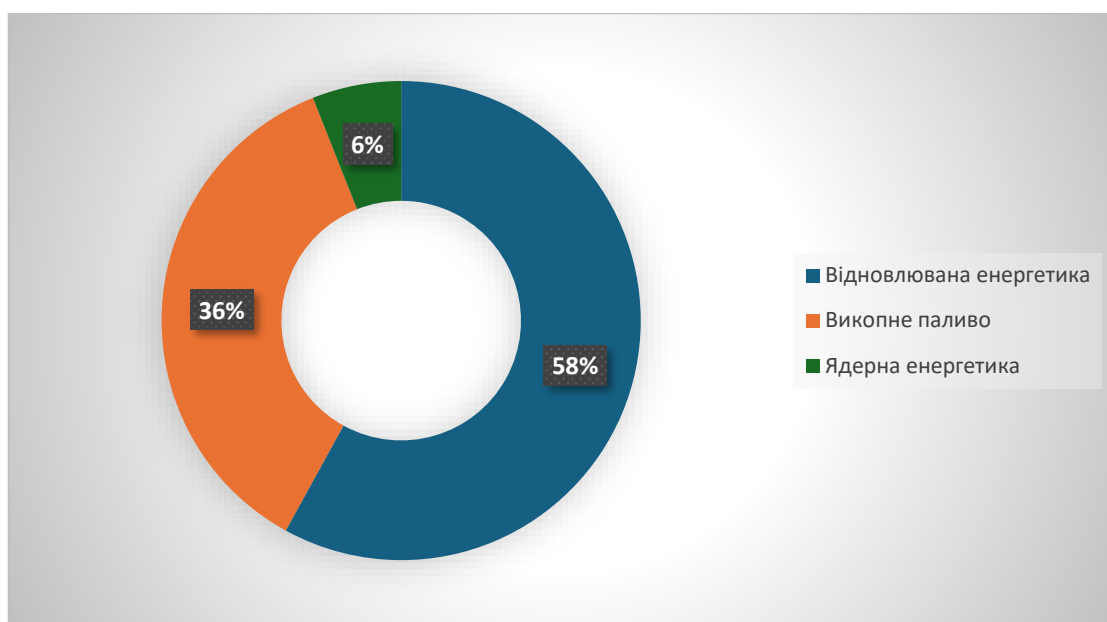

Рис. 2.5 Структура інвестицій в енергетиці (2024), %

Джерело: IEA World Energy Investment Report 2025 [62]

Структура інвестицій свідчить про чіткий енергетичний перехід, де відновлювана енергетика вперше перевищує традиційні джерела фінансування. Особливо швидко зростають інвестиції у:

- сонячну енергетику (+25% за рік)
- офшорну вітрову енергетику (+18%)
- системи зберігання енергії (battery storage)

Це підтверджує перехід до низьковуглецевої моделі глобальної економіки.

Таблиця 2.12

Ринок цифрових інвестиційних технологій

Напрямок	Розмір ринку 2024	Прогноз 2030	CAGR
FinTech	340 млрд дол.	1,1 трлн дол.	~17%
AI в інвестиціях	45 млрд дол.	250 млрд дол.	~30%
Blockchain/DeFi	80 млрд дол.	420 млрд дол.	~28%

Джерело: Statista, McKinsey Global Finance Report 2025 [62]

Цифровізація радикально змінює логіку інвестування. Основними драйверами виступають:

- алгоритмічна торгівля (AI trading)
- автоматизовані інвестиційні платформи (robo-advisors)
- блокчейн-інфраструктура
- цифрові активи

Особливо важливо, що AI вже контролює понад 60% короткострокових торгових операцій на фондових ринках США, що підтверджує автоматизацію інвестиційних рішень.

Таблиця 2.13

Основні характеристики інвестицій у відновлювану енергетику (2024–2025 рр.)

Показник	Характеристика
Частка інвестицій у відновлювану енергетику	понад 40% у структурі глобальних енергетичних інвестицій
Загальна тенденція	стабільне зростання частки «зеленої» енергетики та скорочення фінансування викопного палива
Основні країни-інвестори	ЄС, Китай, США, Індія
Ключові драйвери інвестицій	енергетичний перехід, кліматична політика, декарбонізація економіки
Найдинамічніші сегменти	сонячна енергетика, офшорна вітрова енергетика
Технологічні особливості	зниження собівартості виробництва, підвищення ефективності генерації
Екологічний ефект	скорочення викидів CO ₂ , зменшення залежності від викопного палива
Інвестиційна привабливість	висока, завдяки підтримці держав і довгостроковим контрактам

Джерело: складено автором на основі [62]

Представлені дані свідчать про глибокий системний характер трансформацій у глобальній енергетичній архітектурі, яка поступово переходить від традиційної ресурсно-випуклої моделі до моделі, заснованої на відновлюваних та технологічно інтенсивних джерелах енергії. Частка понад 40% інвестицій у відновлювану енергетику є не лише кількісним показником, а якісним індикатором структурного зсуву, що відображає зміну довгострокових стратегічних пріоритетів глобального капіталу.

У цьому контексті відновлювана енергетика перестас виконувати допоміжну або альтернативну функцію та перетворюється на системоутворюючий сектор світової економіки. Її зростання зумовлене одночасною дією технологічних, економічних і регуляторних факторів: різким зниженням вартості виробництва енергії з відновлюваних джерел, підвищенням ефективності технологій, а також посиленням міжнародної кліматичної політики та ESG-регулювання.

Особливої концентрації інвестицій набувають найбільш технологічно розвинені сегменти – сонячна та офшорна вітрова енергетика. Це пояснюється їх високим рівнем масштабованості, швидкою окупністю в довгостроковій перспективі та зростаючою інтеграцією у цифрові системи управління енергомережами (smart grids). У результаті формується нова технологічно-енергетична парадигма, де енергія розглядається не як ресурс обмеженої доступності, а як керований і диверсифікований елемент глобальної інфраструктури.

Таким чином, відбувається одночасно три взаємопов'язані процеси [63]:

- структурна перебудова енергетичного сектору на користь низьковуглецевих технологій;
- зростання довгострокової інвестиційної орієнтації капіталу;
- формування нової моделі енергетичної безпеки, заснованої на географічній та технологічній диверсифікації джерел енергії, а не на концентрації викопних ресурсів.

Другим ключовим напрямом трансформації глобального інвестування є розширення екологічно орієнтованих інвестицій, які виходять за межі

енергетичного сектору та охоплюють комплексну екологічну модернізацію економіки. Йдеться про системні інвестиції у такі сфери, як управління відходами, очищення водних ресурсів, декарбонізація виробництва, розвиток циркулярної економіки та впровадження ресурсоефективних технологій.

Формування «зеленої економіки» означає принципову зміну логіки взаємодії між економічною системою та природним середовищем. Якщо в традиційній моделі екологічний фактор розглядався як зовнішнє обмеження або витрати, то в сучасній парадигмі він інтегрується у внутрішню структуру виробничих і інвестиційних процесів. Це означає, що екологічна ефективність стає не додатковим критерієм, а базовим елементом конкурентоспроможності.

Зростання інвестицій у цей сектор має мультифакторну природу та стимулюється [64]:

- державними програмами підтримки декарбонізації та енергопереходу;
- міжнародними кліматичними угодами та глобальними регуляторними зобов'язаннями;
- розвитком ринку екологічних фінансових інструментів, зокрема «зелених облігацій» (green bonds), які забезпечують інституціоналізацію екологічного інвестування.

Ринок green bonds у цьому контексті виконує не лише фінансову, а й інституційну функцію – він формує стандарти екологічного інвестування, підвищує прозорість екологічних проєктів та сприяє уніфікації критеріїв сталого фінансування на глобальному рівні.

Екологічна складова трансформується у багатовимірний економічний інструмент, який [65]:

- виступає самостійним фактором інвестиційної привабливості;
- визначає стратегічні напрями глобального перерозподілу капіталу;
- стимулює технологічні інновації та прискорює структурну модернізацію економіки.

Соціальний вимір сталого розвитку поступово набуває статусу повноцінного інвестиційного критерію, який виходить за межі корпоративної етики та

перетворюється на економічно значущий фактор ринкової оцінки компаній. Він охоплює широкий спектр характеристик, зокрема: якість умов праці, рівень соціального захисту персоналу, інклюзивність, гендерну рівність, а також взаємодію бізнесу з місцевими громадами та суспільством загалом.

У сучасній інвестиційній практиці соціальна репутація компанії набуває статусу нематеріального активу стратегічного значення. Вона безпосередньо впливає на доступ до капіталу, вартість фінансування та довіру інституційних інвесторів. У результаті соціальні фактори починають конкурувати з фінансовими показниками за рівнем впливу на інвестиційні рішення.

Інституційні інвестори – пенсійні фонди, страхові компанії, суверенні фонди добробуту – дедалі активніше інтегрують соціальні критерії у процес формування портфелів. Це призводить до глибинних структурних змін:

- перерозподілу капіталу на користь соціально відповідальних компаній;
- зростання ролі нематеріальних активів у ринковій оцінці бізнесу;
- зміщення фокусу корпоративного управління у бік довгострокової стійкості та репутаційної стабільності.

Соціальний фактор трансформується у системний економічний параметр, який:

- змінює природу конкурентної боротьби між компаніями;
- формує нову логіку оцінки ефективності бізнес-моделей;
- підсилює значення репутаційного та людського капіталу як ключових ресурсів розвитку.

Однією з найглибших трансформацій сучасної інвестиційної системи є переосмислення критеріїв оцінки інвестиційних рішень. Традиційна модель, що базувалася на домінуванні фінансового показника прибутковості (ROI), поступово втрачає монопольне значення та замінюється багатовимірною системою оцінювання, яка інтегрує принципи ESG та сталого розвитку.

До ключових критеріїв сучасного інвестиційного аналізу належать [66]:

- екологічний вплив проєкту (вуглецевий слід, ресурсна ефективність);
- соціальні наслідки (вплив на зайнятість, громади, соціальну інфраструктуру);

- довгострокова стійкість бізнес-моделі;
- відповідність міжнародним кліматичним та регуляторним стандартам.

У результаті інвестиційні рішення набувають багатовимірного характеру, а сам процес їх прийняття стає більш складним, аналітично насиченим та залежним від інтегрованих моделей оцінки ризиків і впливів.

Відбувається фундаментальний перехід:

- від одновимірної фінансової логіки → до комплексної ESG-оцінки;
- від короткострокової дохідності → до довгострокової системної стійкості;
- від ізольованих фінансових рішень → до інтегрованих стратегічних моделей розвитку.

Попри очевидні переваги трансформації інвестиційної системи, впровадження принципів сталого розвитку супроводжується низкою структурних, фінансових і регуляторних ризиків, систематизованих у Таблиці 2.3. Зокрема, найбільш значущими залишаються ризики високих початкових витрат, регуляторної залежності та викривлення ринку через greenwashing, що потенційно може знизити ефективність глобального перерозподілу капіталу.

Таблиця 2.14

Основні ризики впровадження сталого розвитку в міжнародному інвестуванні

Група ризиків	Характеристика	Можливі наслідки
Фінансові ризики	Високі початкові витрати на «зелені» проєкти, довгий період окупності	Зниження короткострокової рентабельності інвестицій, обмеження доступу до капіталу для окремих проєктів
Регіональна нерівномірність	Різний рівень економічного розвитку країн та доступу до технологій	Концентрація «зелених» інвестицій у розвинених країнах, посилення глобального дисбалансу
Ризик greenwashing	Формальне декларування ESG-принципів без реальних екологічних змін	Викривлення інвестиційних рішень, зниження довіри інвесторів до ESG-інструментів
Регуляторні ризики	Висока залежність від державної політики, субсидій та кліматичного регулювання	Нестабільність інвестиційних потоків у разі зміни політики або скорочення підтримки

Продовження Таблиці 2.14

Перехідні ризики	Дисбаланс між традиційною та «зеленою» економікою в період трансформації	Тимчасова нестабільність у енергетичному, промисловому та фінансовому секторах
Ринкові ризики	Волатильність попиту на «зелені» технології та залежність від інновацій	Нерівномірний розвиток галузей, ризик перевиробництва або недоінвестування

Джерело: складено автором на основі [64]

Систематизація ризиків впровадження принципів сталого розвитку в міжнародне інвестування демонструє, що сучасна трансформація глобальної інвестиційної системи має не лише еволюційний, але й суперечливий характер. Перехід до ESG-орієнтованої моделі супроводжується одночасним зростанням як нових можливостей, так і структурних обмежень, що впливають на ефективність розподілу капіталу.

Найбільш критичними в цьому контексті виступають фінансові та регуляторні ризики. Саме вони формують базові умови доступу до інвестиційних ресурсів і визначають масштаб реалізації «зелених» та соціально орієнтованих проєктів. Високі початкові витрати, тривалий період окупності та залежність від державних стимулів зумовлюють підвищену вразливість таких інвестицій до змін макроекономічної кон'юнктури та бюджетної політики держав. Окремого значення набуває ризик *greenwashing*, який поступово перетворюється на один із ключових системних викликів ESG-ринку. Його сутність полягає у формальному декларуванні екологічних або соціальних стандартів без фактичної зміни виробничих процесів чи корпоративної поведінки. У довгостроковій перспективі це може призвести до викривлення інвестиційних сигналів, неефективного розподілу капіталу та зниження довіри інституційних і приватних інвесторів до ESG-інструментів як таких. Важливо підкреслити, що перехідний характер сучасної економічної трансформації формує також перехідні та структурні ризики, пов'язані з дисбалансом між традиційними та новими секторами економіки. У результаті окремі галузі можуть зазнавати тимчасової волатильності, тоді як інші – отримувати надмірний приплив капіталу, що створює ризики перегріву «зелених» ринків. Таким чином, ризикова архітектура сталого інвестування є багаторівневою

та відображає складність переходу від класичної моделі ринкової раціональності до моделі, де враховуються екологічні та соціальні обмеження розвитку.

У сучасних умовах міжнародна інвестиційна система перебуває у стані глибокої структурної трансформації, яка визначається одночасним впливом трьох взаємопов'язаних процесів: цифровізації, екологізації та соціалізації економічного розвитку. Ці процеси формують нову якість глобального руху капіталу, в якій змінюються не лише інструменти інвестування, але й фундаментальні принципи прийняття інвестиційних рішень.

Ключовими результатами проведеного аналізу є такі положення [64; 65]:

- «зелені» та ESG-інвестиції поступово перетворюються на домінуючий напрям глобального перерозподілу капіталу;
- ESG-критерії інтегруються у стандартні моделі фінансового аналізу та ризик-менеджменту;
- відбувається структурна зміна глобального інвестиційного ландшафту з переорієнтацією капіталу у бік технологічних та сталих секторів;
- формується нова багатовимірна система оцінки ефективності інвестицій, що поєднує фінансові, екологічні та соціальні параметри.

Глобальна інвестиційна система еволюціонує від класичної моделі максимізації прибутку до комплексної моделі забезпечення довгострокової стійкості розвитку. У межах цієї трансформації фінансова ефективність уже не є єдиним визначальним критерієм інвестиційних рішень, а розглядається у взаємозв'язку з екологічною безпекою, соціальною відповідальністю та якістю корпоративного управління. У результаті формується нова інвестиційна парадигма, в якій капітал спрямовується не лише у найбільш прибуткові, але й у найбільш стійкі та стратегічно значущі сектори економіки. Це означає перехід до глобальної моделі розвитку, в якій інвестиції виконують не лише економічну, але й системотворчу функцію. У довгостроковій перспективі така модель інвестування сприяє формуванню більш збалансованої та адаптивної глобальної економічної системи, здатної реагувати на кліматичні виклики, технологічні зміни та соціальні трансформації, що визначатимуть розвиток світової економіки у XXI столітті.

РОЗДІЛ 3. Перспективи розвитку міжнародного інвестування в умовах глобального сталого розвитку

3.1. Глобальні виклики та ризики міжнародної інвестиційної діяльності

Сучасна міжнародна інвестиційна діяльність функціонує в умовах глибокої структурної трансформації світової економіки, що супроводжується зростанням невизначеності, посиленням фрагментації глобальних ринків та підвищенням значущості нефінансових чинників у процесі прийняття інвестиційних рішень. Згідно з даними BNP Paribas ESG Survey, понад 88% інституційних інвесторів у 2024–2025 роках інтегрують ESG-критерії у свої інвестиційні стратегії, що свідчить про фундаментальний зсув у парадигмі глобального інвестування – від суто прибуткової моделі до моделі сталого та ризик-орієнтованого розміщення капіталу[80].

У цих умовах ризики міжнародної інвестиційної діяльності набувають багатовимірного характеру та охоплюють п'ять взаємопов'язаних груп: геополітичні, економічні, інвестиційно-фінансові, ESG-регуляторні та технологічні. Кожна з цих груп по-різному впливає на поведінку інвесторів, однак у сукупності вони формують нову архітектуру глобального руху капіталу.

Геополітичні ризики сьогодні виступають ключовим системоутворюючим фактором міжнародного інвестування. За оцінками IMF Geopolitical Risk Index, після 2022 року рівень глобальної геополітичної напруги досяг максимальних значень за останні десятиліття, що призвело до зниження інвестиційної активності у довгострокових та високоризикових проєктах[66]. Основними проявами геополітичних ризиків є військові конфлікти (зокрема в Україні та на Близькому Сході), розширення санкційних режимів, посилення фрагментації світової економіки та перебудова глобальних ланцюгів постачання.

Систематизація впливу геополітичних факторів на міжнародні інвестиції подана в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Системний вплив геополітичних факторів на міжнародну інвестиційну діяльність

Геополітичний фактор	Механізм впливу на інвестиції	Кількісні ефекти	Просторові зміни інвестицій	Стратегічні наслідки для інвесторів
Військові конфлікти	Зростання політичного ризику, руйнування інфраструктури, порушення бізнес-середовища	Скорочення ПІІ у кризові регіони на 30–60%	Відтік капіталу до стабільних юрисдикцій (США, ЄС, Азія)	Переорієнтація інвестицій у “безпечні активи”, зниження довгострокових вкладень
Санкційні режими	Обмеження доступу до фінансових ринків, технологій і міжнародних розрахунків	Зниження інвестиційної активності на 20–40% у підсанкційних країнах	Формування альтернативних фінансових каналів (Китай, Глобальний Південь)	Диверсифікація юрисдикцій, зростання ролі політичного комплаєнсу
Фрагментація світової економіки	Розподіл глобального ринку на геоекономічні блоки	Зменшення транскордонних потоків капіталу на 10–20%	Концентрація інвестицій у межах регіональних блоків (US–EU, China-led)	Зміна критеріїв інвестування: від ефективності до політичної сумісності
Nearshoring / friendshoring	Перенесення виробництва у політично надійні країни	Зростання виробничих витрат на 10–25%	Активізація інвестицій у країни Східної Європи, Мексику, Південно-Східну Азію	Пріоритет стійкості ланцюгів постачання над мінімізацією витрат

Продовження Таблиці 3.1

Контроль за інвестиціями (FDI screening)	Посилення державного регулювання стратегічних секторів	Зростання кількості обмежень на 30–50% у країнах OECD	Зменшення інвестицій у критичну інфраструктуру та технології	Необхідність врахування регуляторних бар'єрів при вході на ринки

Джерело: складено автором на основі [64; 65]

Геополітичні фактори у сучасних умовах поступово втрачають характер зовнішнього контекстного ризику та перетворюються на один із ключових структурних елементів міжнародної інвестиційної архітектури. Як свідчить аналіз, військові конфлікти, санкційні обмеження, процеси економічної фрагментації та трансформація глобальних виробничих ланцюгів безпосередньо впливають не лише на обсяги інвестицій, але й на їх просторовий розподіл.

Зокрема, скорочення прямих іноземних інвестицій у кризові регіони на рівні 30–60% свідчить про суттєве зростання премії за політичний ризик. У таких умовах інвестори дедалі частіше оцінюють проєкти не лише з точки зору їх дохідності, а й через призму безпеки капіталу та стійкості інституційного середовища.

Санкційна політика, у свою чергу, виступає інструментом не лише політичного впливу, але й механізмом структурного перерозподілу глобальних фінансових потоків, що обмежує доступ окремих країн до міжнародного капіталу та технологій. Паралельно відбувається формування альтернативних економічних контурів, що посилює регіоналізацію світової економіки.

Додатковим проявом цих процесів є поширення стратегій nearshoring та friendshoring, які спрямовані на скорочення логістичних і геополітичних ризиків. Водночас їх реалізація супроводжується зростанням виробничих витрат на 10–25% та зниженням глобальної ефективності розміщення капіталу. Таким чином, відбувається поступовий перехід від моделі глобальної оптимізації до моделі регіоналізованих і політично контрольованих виробничих систем.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що сучасні геополітичні ризики трансформують саму природу міжнародного інвестування. Якщо раніше домінуючим критерієм виступала економічна ефективність, то сьогодні пріоритет

поступово зміщується у бік безпеки капіталу, стабільності юрисдикцій та мінімізації політичної невизначеності. Це свідчить про перехід від класичної глобалізаційної моделі «open efficiency» до концепції «managed globalization», у межах якої міжнародний рух капіталу дедалі більше визначається політичними та стратегічними обмеженнями.

2. Економічні ризики формують базовий рівень нестабільності міжнародної інвестиційної системи, оскільки визначають загальні макрофінансові умови функціонування глобального капіталу та безпосередньо впливають на інвестиційні рішення як приватних, так і інституційних інвесторів. Вони охоплюють сукупність факторів, що визначають вартість капіталу, рівень ліквідності фінансових ринків, очікувану дохідність інвестицій та ступінь ризику їх реалізації. На відміну від геополітичних факторів, які мають переважно шоківий, непередбачуваний та дискретний характер, економічні ризики діють системно, поступово та безперервно, формуючи довгострокові тренди розвитку інвестиційного середовища. Їх кумулятивний ефект проявляється у зміні структури глобальних потоків капіталу, перерозподілі інвестицій між країнами та регіонами, а також у трансформації стратегій міжнародних інвесторів, які змушені адаптуватися до нових макроекономічних умов.

За даними World Bank, у 2022–2024 роках глобальна інфляція стабільно перевищувала цільові орієнтири більш ніж у 70% країн світу, що стало одним із ключових драйверів синхронного посилення монетарної політики провідними центральними банками, включаючи ФРС США, Європейський центральний банк та інші регулятори [79]. Така узгоджена реакція монетарних органів призвела до суттєвого підвищення базових відсоткових ставок, що, у свою чергу, сформувало нову макроекономічну реальність із підвищеною вартістю залучення капіталу, звуженням доступу до кредитних ресурсів та загальним зниженням інвестиційної активності. Додатково це спричинило посилення фінансової невизначеності, зростання вимог інвесторів до рівня дохідності проєктів та переорієнтацію капіталу у більш ліквідні та менш ризикові інструменти.

Ключові складові економічних ризиків міжнародного інвестування включають:

- інфляційні процеси;
- підвищення відсоткових ставок;
- валютну волатильність;
- боргову кризу країн, що розвиваються.

Систематизація їх впливу на міжнародні інвестиційні процеси подана в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2

Макроекономічні ризики та їх вплив

Ризик	Механізм впливу	Наслідки для інвестицій
Інфляція	Знецінення майбутніх грошових потоків та зниження купівельної спроможності	Зниження реальної дохідності інвестиційних проєктів
Високі ставки	Подорожчання кредитних ресурсів та обмеження доступу до капіталу	Скорочення інвестицій у довгострокові проєкти на 20–35%
Валютні коливання	Невизначеність валютних курсів та ризик втрат при конвертації	Зростання ризик-премії та зменшення привабливості ринків
Боргова криза	Обмеження фіскального простору та зростання ризику дефолту	Зниження притоку ПІІ та інвестицій у розвиткові проєкти

Джерело: складено автором на основі [66]

Інфляційні процеси, що посилюються у 2022–2024 роках у більшості розвинених економік, призводять до системного знецінення майбутніх грошових потоків, що безпосередньо знижує реальну дохідність інвестиційних проєктів. Найбільш чутливими до цього є капіталомісткі галузі з тривалим інвестиційним циклом, де навіть помірні інфляційні коливання суттєво змінюють показники окупності та інвестиційної ефективності.

Підвищення відсоткових ставок, яке застосовується центральними банками як інструмент стримування інфляції, одночасно призводить до суттєвого зростання

вартості капіталу. У результаті спостерігається скорочення інвестиційної активності у довгострокових проєктах на рівні 20–35%, а інвестори поступово зміщують фокус у бік короткострокових та більш ліквідних фінансових інструментів. Це змінює глобальну структуру інвестиційного портфеля та підвищує роль обережних стратегій капіталовкладення.

Валютна волатильність є додатковим джерелом невизначеності в міжнародному інвестуванні, оскільки формує ризик втрати частини доходу при конвертації прибутку у валюту інвестора. Особливо вразливими залишаються економіки з високою зовнішньою залежністю та нестабільною монетарною політикою, де різкі курсові коливання можуть провокувати відтік капіталу та зниження довіри з боку іноземних інвесторів.

Окремим системним викликом виступає боргова криза країн, що розвиваються, яка обмежує їхні можливості залучення нових інвестицій через зростання ризику дефолту та необхідність спрямування значної частини бюджетних ресурсів на обслуговування боргових зобов'язань. Це зменшує обсяг інвестицій у критично важливі сфери – інфраструктуру, соціальний розвиток та модернізаційні проєкти, що у довгостроковій перспективі посилює структурну нерівність у глобальній економіці та закріплює розрив між розвиненими та периферійними економіками.

3. Інвестиційні ризики відображають безпосередню динаміку міжнародних потоків капіталу та є одним із ключових індикаторів стану глобальної економічної системи. За даними UNCTAD, у 2023–2025 роках обсяги прямих іноземних інвестицій скоротилися приблизно на 12%, що є наслідком посилення глобальної невизначеності, геоекономічної фрагментації та зміни інвестиційних стратегій транснаціональних компаній[52].

У сучасних умовах інвестиційні ризики проявляються через три взаємопов'язані тенденції:

- скорочення потоків прямих іноземних інвестицій у періоди криз і нестабільності;
- зменшення обсягів транскордонних злиттів і поглинань (M&A);

- посилення концентрації капіталу в провідних економіках світу.

Систематизація ключових показників інвестиційної динаміки наведена в таблиці 3.3.

Таблиця 3.3

Динаміка глобальних інвестиційних потоків

Показник	Кількісна характеристика / тенденція	Інтерпретація
Прямі іноземні інвестиції (ПІІ)	скорочення приблизно на 12% у 2025 р.	зростання глобальної невизначеності та зниження інвестиційної активності
Транскордонні М&А угоди	зменшення до -20% у кризові періоди	скорочення стратегічних довгострокових інвестицій
Концентрація капіталу	понад 70% у США, ЄС та Китаї	посилення глобальної фінансової асиметрії

Джерело: складено автором на основі [67]

Аналіз динаміки міжнародних інвестиційних потоків свідчить про зростання їх волатильності та структурну нерівномірність розподілу капіталу у світовій економіці. Скорочення обсягів ПІІ на рівні близько 12% відображає загальну тенденцію до підвищеної обережності інвесторів, які в умовах нестабільності переорієнтовують капітал у бік менш ризикових та більш ліквідних активів.

Особливо показовим є зниження активності у сфері транскордонних злиттів і поглинань (М&А), обсяги яких у кризові періоди скорочуються до 20%. Це свідчить про зменшення кількості стратегічних довгострокових інвестицій, оскільки саме М&А-угоди є ключовим інструментом міжнародної експансії компаній. У періоди високої невизначеності бізнес-структури надають перевагу органічному розвитку та короткостроковим фінансовим стратегіям, що уповільнює процеси глобальної корпоративної інтеграції.

Водночас посилення концентрації капіталу, де понад 70% глобальних інвестиційних потоків припадає на США, Європейський Союз та Китай, свідчить про поглиблення асиметрії світової економіки. Така концентрація зумовлена поєднанням факторів інституційної стабільності, розвиненості фінансових ринків,

високого рівня ліквідності та відносно нижчих інвестиційних ризиків у провідних економіках. Разом із тим це призводить до хронічного недоінвестування країн, що розвиваються, та посилює структурний розрив у глобальному економічному розвитку.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що сучасна конфігурація міжнародних інвестиційних потоків характеризується переходом до моделі «централізованого глобального капіталу». У цій моделі фінансові ресурси концентруються у відносно вузькому колі провідних економічних центрів, що знижує ефективність глобального перерозподілу капіталу, посилює регіональні дисбаланси та обмежує інвестиційні можливості периферійних економік. У довгостроковій перспективі це може стримувати темпи глобального економічного зростання та посилювати нерівномірність світового розвитку.

4. ESG-ризики сьогодні формують один із найбільш динамічних і водночас суперечливих напрямів трансформації міжнародної інвестиційної системи. Їх поява та активне поширення пов'язані з переходом глобальних фінансових ринків від класичної моделі оцінки інвестицій, орієнтованої виключно на фінансову дохідність, до комплексного підходу, що враховує екологічні, соціальні та управлінські (Environmental, Social, Governance) критерії. За даними BNP Paribas ESG Survey (2025), понад 88% інституційних інвесторів інтегрують ESG-фактори у свої інвестиційні стратегії, що свідчить про фактичну інституціоналізацію ESG як нового стандарту глобального інвестування[80].

Водночас посилення ролі ESG-критеріїв супроводжується зростанням регуляторної складності та появою нових системних ризиків, пов'язаних як із якістю інформації, так і з неоднорідністю регуляторного середовища. У результаті ESG-підхід одночасно виступає як інструмент підвищення прозорості ринку капіталу та як джерело нових викликів для інвесторів і компаній.

Ключові ESG та регуляторні ризики включають:

- регуляторну нестабільність та фрагментацію політики сталого розвитку;
- відсутність єдиних глобальних стандартів ESG-оцінювання;
- поширення практик greenwashing;

- зростання адміністративного та комплаєнс-навантаження на бізнес.

Таблиця 3.4

ESG-ризики та наслідки

Ризик	Механізм впливу	Інвестиційний наслідок	Системний ефект
Greenwashing	Викривлення ESG-даних та штучне завищення сталості компаній	Прийняття неефективних інвестиційних рішень	Зниження довіри до ESG-ринку та викривлення капіталу
Регуляторна нестабільність	Часті зміни ESG-вимог у різних юрисдикціях	Ускладнення довгострокового інвестування	Зростання регуляторної невизначеності
Відсутність уніфікованих стандартів	Різні методики ESG-рейтингу між країнами та агентствами	Порівнянність компаній стає обмеженою	Фрагментація глобального інвестиційного простору
Посилення регуляторного тиску	Розширення вимог до нефінансової звітності	Зростання витрат бізнесу на 15–30%	Підвищення бар'єрів входу на ринки
Нефінансова звітність	Складність збору та верифікації ESG-даних	Уповільнення інвестиційного аналізу	Зростання ролі великих інституційних інвесторів

Джерело: складено автором на основі [68]

ESG-ризики формують новий рівень структурної складності міжнародного інвестування, оскільки змінюють саму логіку оцінки інвестиційних проєктів. На відміну від класичних фінансових ризиків, вони мають змішану природу – поєднують економічні, регуляторні та репутаційні компоненти, що ускладнює їх формалізацію та кількісну оцінку.

Одним із найбільш критичних викликів є явище greenwashing, яке призводить до викривлення інформаційної бази інвесторів. Формальне декларування ESG-відповідності без реальних змін у бізнес-моделі створює інформаційну асиметрію на ринку капіталу та підриває ефективність його розподілу. У результаті капітал

може спрямовуватися не до найбільш ефективних або стійких компаній, а до тих, що демонструють завищені або маніпулятивні ESG-показники.

Не менш важливим є фактор регуляторної фрагментації. Відсутність єдиних глобальних стандартів ESG-оцінювання та різні темпи впровадження ESG-політик у США, ЄС та країнах Азії формують складне багаторівневе регуляторне середовище. Це ускладнює діяльність транснаціональних корпорацій, які змушені одночасно адаптуватися до різних правових режимів, що підвищує транзакційні витрати та знижує передбачуваність інвестиційних стратегій.

Додатковим фактором виступає зростання адміністративного та комплаєнс-навантаження, пов'язаного з розширенням вимог до нефінансової звітності. Хоча це підвищує прозорість ринку та рівень корпоративної відповідальності, одночасно це створює додаткові бар'єри для малих і середніх компаній, які не мають достатніх ресурсів для повноцінного ESG-аудиту.

Узагальнюючи, можна стверджувати, що ESG-ризики формують нову регуляторно-інституційну реальність міжнародного інвестування, в якій ефективність капіталу дедалі більше залежить не лише від фінансових показників, але й від здатності компаній відповідати складним та неоднорідним стандартам сталого розвитку.

5. Технологічні ризики в сучасній міжнародній інвестиційній системі набувають системного та структурного характеру, оскільки безпосередньо пов'язані з прискореною цифровізацією фінансових ринків, розвитком штучного інтелекту та зростанням ролі даних як ключового економічного ресурсу. За даними IEA[62] та аналітики технологічного сектору, понад 60% інвестицій у цифрову інфраструктуру у 2024–2025 роках концентрується у великих технологічних корпораціях, що свідчить про посилення ринкової концентрації та формування олігополістичної структури цифрової економіки.

На відміну від традиційних видів ризиків, технологічні ризики мають мультиплікативний та системний ефект, оскільки здатні одночасно впливати на фінансовий сектор, реальну економіку та інституційне середовище. Їх прояви

охоплюють як операційні загрози, так і структурні зміни в глобальному розподілі капіталу та доступі до інформаційних ресурсів.

Ключові технологічні ризики включають:

- кіберзагрози та кібератаки на фінансову інфраструктуру;
- зростаючу залежність від штучного інтелекту та алгоритмічних систем;
- технологічну монополізацію цифрових платформ;
- асиметрію доступу до даних і цифрових ресурсів.

Таблиця 3.5

Технологічні ризики та їх вплив на міжнародну інвестиційну систему

Ризик	Механізм впливу	Інвестиційний наслідок	Системний ефект
Кіберзагрози	Атаки на фінансові системи, біржі та платіжну інфраструктуру	Фінансові втрати, зниження довіри інвесторів	Макрофінансова нестабільність і волатильність ринків
Залежність від AI	Використання алгоритмічних моделей у торгівлі та інвестуванні	Синхронізація рішень і підвищення ринкових коливань	Алгоритмічні «ланцюгові кризи»
Технологічна монополізація	Концентрація ринку у великих цифрових платформах	Обмеження конкуренції та доступу до інновацій	Формування цифрових олігополій
Контроль над даними	Нерівномірний доступ до великих масивів інформації	Погіршення якості інвестиційних рішень	Посилення глобальної нерівності капіталу

Джерело: складено автором на основі [69]

Кіберзагрози у сучасних умовах виходять за межі суто технічної проблеми та перетворюються на фактор макрофінансової нестабільності. Масштабні кібератаки на банківські системи, фондові біржі або платіжні інфраструктури здатні викликати миттєві порушення ліквідності, різкі цінові коливання та падіння довіри інвесторів до фінансових ринків, що підсилює системний характер ризику.

Зростаюча роль штучного інтелекту у прийнятті інвестиційних рішень формує новий тип загроз – алгоритмічну системну вразливість. У разі використання подібних моделей великою кількістю учасників ринку одночасно виникає ефект синхронізації поведінки, коли автоматизовані рішення реагують на однакові сигнали, посилюючи волатильність та провокуючи каскадні ринкові реакції. Це фактично змінює природу фінансових криз, роблячи їх швидшими та менш передбачуваними.

Окремим стратегічним викликом є технологічна монополізація та концентрація контролю над цифровими платформами. У результаті формування глобальних технологічних гігантів відбувається звуження конкурентного середовища, що обмежує доступ нових учасників до ринку та посилює залежність економік від кількох ключових технологічних центрів. Це створює структурну асиметрію у глобальному розподілі інвестицій та інновацій.

Асиметрія доступу до даних додатково посилює ці процеси, оскільки дані дедалі більше виконують роль стратегічного активу, що визначає якість аналітики, точність прогнозів та ефективність інвестиційних рішень. У результаті країни та компанії з обмеженим доступом до великих масивів даних втрачають конкурентні позиції на глобальному ринку капіталу.

Узагальнюючи, сучасна міжнародна інвестиційна система перебуває у фазі глибокої технологічної трансформації, яка супроводжується переходом від моделі відкритої цифрової конкуренції до моделі контрольованих технологічних екосистем. У цьому контексті зростає роль безпеки, регуляторної відповідності та технологічної стійкості як ключових факторів інвестиційних рішень.

Ключові системні зрушення включають:

- посилення геоекономічної фрагментації;
- зростання макроекономічної та фінансової нестабільності;
- циклічні коливання інвестиційних потоків;
- інституціоналізацію ESG як обов'язкового стандарту;
- домінування глобальних технологічних платформ.

Таким чином, міжнародне інвестування поступово переходить від класичної логіки максимізації прибутку до моделі керованого ризику та довгострокової стійкості, де інвестиційні рішення формуються на перетині економічних, політичних, екологічних та технологічних факторів.

3.2. Перспективні напрями розвитку міжнародного інвестування в умовах глобальних трансформацій

Сучасна система міжнародного інвестування перебуває у фазі глибокої структурної перебудови, яка зумовлена комплексною дією геополітичних, технологічних, екологічних та соціально-економічних факторів. Якщо традиційна модель глобального руху капіталу базувалася переважно на принципах максимізації прибутку та мінімізації витрат, то сьогодні відбувається перехід до багатовимірної моделі, де ключове значення набувають стійкість, безпека, технологічна адаптивність та екологічна відповідальність.

Зелена трансформація міжнародного інвестування. Одним із ключових і довгострокових трендів сучасної світової економіки є зелена трансформація, яка передбачає переорієнтацію глобальних фінансових потоків у напрямі низьковуглецевих та екологічно стійких проєктів. Її сутність полягає не лише у збільшенні обсягів інвестицій у відновлювану енергетику, а й у комплексній перебудові підходів до оцінювання інвестиційної привабливості з урахуванням екологічних, соціальних та управлінських критеріїв (ESG-факторів).

Згідно з оцінками Міжнародного енергетичного агентства (ІЕА, 2025), частка інвестицій у чисту енергетику у структурі глобальних енергетичних вкладень перевищує 40%, що свідчить про її перетворення на базовий сегмент світового інвестиційного ринку[62]. Водночас спостерігається поступове скорочення частки фінансування традиційних викопних джерел енергії, особливо в країнах ЄС, США та частині азійських економік, де посилюється регуляторний тиск щодо декарбонізації.

Особливо високі темпи зростання демонструють сонячна та офшорна вітрова енергетика, а також проекти у сфері зеленого водню. Це пояснюється зниженням вартості технологій, підвищенням їх ефективності та посиленням державної підтримки у межах кліматичної політики. Додатковим стимулом виступає розвиток системи «зелених» фінансових інструментів, зокрема зелених облігацій, кліматичних фондів та спеціалізованих інвестиційних платформ, які забезпечують мобілізацію приватного капіталу для екологічних проєктів.

Важливою характеристикою зеленої трансформації є її географічна нерівномірність. Лідерами виступають країни Європейського Союзу та Китай, які активно інвестують у відновлювану енергетику, модернізацію енергомереж і розвиток технологій накопичення енергії. У той же час країни, що розвиваються, стикаються з обмеженим доступом до «зеленого» фінансування через високі ризики та недостатній розвиток фінансової інфраструктури.

Рис. 3.1. Динаміка інвестицій у відновлювану енергетику у світі (2015–2025 рр.)

(дані: IEA, UNCTAD)

Після 2020 року спостерігається суттєве прискорення інвестицій у «зелену» енергетику, що пов'язано з енергетичною кризою, політикою декарбонізації та зростанням цін на викопне паливо. Таким чином, зелена трансформація формує нову модель енергетичної безпеки, засновану на диверсифікації джерел енергії та зниженні вуглецевої залежності економік. Важливим фінансовим інструментом у цьому процесі виступають зелені облігації (green bonds), обсяг яких демонструє стійку позитивну динаміку, що підтверджує інституціоналізацію екологічного інвестування як окремого сегмента фінансового ринку.

Цифрова трансформація та розвиток технологічних інвестицій. Другим ключовим напрямом сучасної трансформації міжнародного інвестування є цифровізація економіки, яка докорінно змінює структуру глобальних фінансових потоків і підходи до формування інвестиційних портфелів. Відбувається поступовий перехід від домінування матеріальних активів до переважання нематеріальних — даних, алгоритмів, програмного забезпечення, цифрових платформ та інтелектуальної власності. У результаті саме знання та технології стають ключовим джерелом створення доданої вартості.

Особливо швидко зростають інвестиції у сферу штучного інтелекту (AI), який перетворюється на базову технологію підвищення продуктивності праці, оптимізації бізнес-процесів та забезпечення технологічної конкурентоспроможності економік. За оцінками міжнародних фінансових інституцій[55], темпи зростання інвестицій у AI-сектор перевищують 30% щорічно, що робить його одним із найбільш динамічних сегментів глобальної економіки. При цьому основні капіталовкладення концентруються у напрямках машинного навчання, генеративного штучного інтелекту, автоматизації аналітики та розробки інтелектуальних систем прийняття рішень.

Суттєве значення мають також хмарні технології, які забезпечують масштабованість бізнес-моделей, підвищення гнучкості управління даними та суттєве зниження витрат на фізичну IT-інфраструктуру. Завдяки цьому компанії отримують можливість швидше виходити на міжнародні ринки та адаптуватися до змін зовнішнього середовища. Паралельно стрімко розвивається Big Data-

аналітика, що дозволяє обробляти великі масиви інформації та формувати більш точні прогнози фінансових, виробничих і споживчих трендів, що значно підвищує ефективність інвестиційних рішень.

Окремим важливим аспектом цифрової трансформації є розвиток цифрових платформ та екосистем, які об'єднують виробників, споживачів і фінансових посередників в єдиному цифровому середовищі. Це сприяє виникненню нових бізнес-моделей, зокрема платформної економіки, яка дедалі більше впливає на структуру глобальних інвестиційних потоків.

Водночас цифровізація супроводжується зростанням кіберризиків, включаючи загрози витоку даних, кібератак на фінансову інфраструктуру та порушення стабільності цифрових систем. Це стимулює формування окремого інвестиційного напрямку – кібербезпеки, який стає стратегічно важливим для забезпечення стійкості глобальних фінансових систем і захисту цифрових активів. Інвестиції у цей сектор зростають під впливом як приватного попиту з боку корпорацій, так і державного регулювання у сфері інформаційної безпеки.

Регіоналізація міжнародного інвестування. Ще одним важливим і структурним трендом сучасної світової економіки є посилення регіоналізації глобального інвестиційного простору. У сучасних умовах спостерігається поступовий перехід від класичної моделі глобалізованого ринку капіталів до системи великих регіональних інвестиційних блоків, які формують власні правила, пріоритети розвитку та механізми перерозподілу фінансових ресурсів. Це є наслідком як геополітичної фрагментації, так і прагнення країн до підвищення економічної безпеки та зниження залежності від зовнішніх шоків.

Зокрема, формується умовний економічний простір США–ЄС, який концентрує значні обсяги інвестицій у високотехнологічні галузі, оборонну промисловість, цифрову економіку та «зелені» технології. Цей блок характеризується високим рівнем інтеграції фінансових ринків, спільними стандартами регулювання та активним розвитком інноваційних екосистем. Водночас у межах цього простору посилюється орієнтація на стратегічну автономію, зокрема у критичних технологіях та ланцюгах постачання.

Паралельно формується азійський центр інвестиційного зростання, ядром якого виступає Китай та країни Південно-Східної Азії. Цей регіон демонструє високі темпи накопичення капіталу, активний розвиток виробничих потужностей та масштабне залучення іноземних інвестицій у промисловість, інфраструктуру, цифрові технології та логістику. Важливою особливістю азійського блоку є поєднання державного стратегічного планування з ринковими механізмами, що забезпечує високу динаміку інвестиційних процесів.

Додатковим фактором посилення регіоналізації є стратегія *nearshoring*, тобто перенесення виробничих і логістичних потужностей ближче до основних ринків збуту або у політично стабільні регіони. Це дозволяє компаніям зменшити логістичні витрати, скоротити терміни постачання та мінімізувати ризики розриву глобальних ланцюгів постачання. Водночас така трансформація часто супроводжується підвищенням виробничих витрат і частковою втратою ефекту дешевої глобальної аутсорсингової моделі.

Окремо слід відзначити тенденцію до формування «дружніх» інвестиційних ланцюгів (*friend-shoring*), коли капітал і виробництво концентруються у країнах із політичною та економічною взаємною довірою. Це ще більше підсилює регіональний характер інвестиційних потоків і зменшує роль універсальної глобальної інтеграції.

Інвестиції у безпеку як новий напрям розвитку. У сучасних умовах глобальної нестабільності, зростання геополітичних ризиків та посилення конфліктності міжнародного середовища формується окремий стратегічний напрям міжнародного інвестування – інвестиції у безпеку. Цей напрям охоплює широкий спектр сфер, включаючи оборонні технології, енергетичну незалежність, кібербезпеку та продовольчу стабільність, і поступово набуває статусу одного з ключових елементів національних та корпоративних інвестиційних стратегій.

Значно зростає роль інвестицій в оборонний сектор, який трансформується під впливом технологічних інновацій. Основна увага концентрується на розвитку безпілотних систем (дронів різного призначення), автономних бойових платформ, систем радіоелектронної боротьби, кіберзахисту та супутникових технологій.

Оборонна індустрія дедалі більше інтегрується з цифровими технологіями, зокрема штучним інтелектом та аналізом великих даних, що підвищує ефективність інвестицій у цей сектор і змінює його структуру від традиційного виробництва до високотехнологічної індустрії.

Важливим компонентом інвестицій у безпеку є енергетична незалежність, яка розглядається як критичний елемент національної стійкості. У цьому контексті зростають інвестиції у відновлювані джерела енергії, розвиток систем накопичення енергії, модернізацію енергетичної інфраструктури та формування стратегічних резервів енергоресурсів. Диверсифікація джерел енергії дозволяє зменшити залежність від імпорту та підвищити стійкість економік до зовнішніх шоків і цінових коливань на глобальних ринках.

Окремого значення набуває продовольча безпека, яка дедалі більше розглядається як складова національної та глобальної стабільності. Інвестиції у цій сфері спрямовуються на розвиток агротехнологій (AgriTech), цифровізацію сільського господарства, впровадження систем точного землеробства, підвищення ефективності використання ресурсів та зменшення втрат у виробничо-логістичних ланцюгах. Важливу роль відіграє також модернізація транспортної та складської інфраструктури, що забезпечує стабільність постачання продовольства навіть в умовах кризових явищ.

Окремим і дедалі більш значущим напрямом міжнародного інвестування є зростання соціально орієнтованих інвестицій, які враховують не лише фінансову дохідність, а й вплив економічної діяльності на суспільний розвиток, якість життя населення та формування людського капіталу. У межах концепції сталого розвитку такі інвестиції розглядаються як важливий інструмент забезпечення довгострокової економічної стабільності та соціальної згуртованості.

Ключовою сферою соціально орієнтованих інвестицій є інвестиції в людський капітал, які охоплюють розвиток систем освіти, професійної підготовки та перекваліфікації робочої сили. В умовах технологічних змін та цифровізації економіки особливої актуальності набуває безперервне навчання (lifelong learning),

що дозволяє адаптувати працівників до нових вимог ринку праці та підвищувати їх конкурентоспроможність.

Важливим напрямом є також розвиток систем охорони здоров'я, що включає інвестиції в медичну інфраструктуру, цифровізацію медичних послуг, біотехнології та профілактичну медицину. Підвищення якості та доступності медичних послуг безпосередньо впливає на продуктивність праці, тривалість економічної активності населення та загальний рівень економічного зростання.

Не менш значущим є підтримка інклюзивності та соціальної рівності, що передбачає створення рівних можливостей доступу до освіти, зайнятості та фінансових ресурсів для різних соціальних груп. Такі інвестиції сприяють зменшенню соціальної нерівності, підвищенню соціальної стабільності та формуванню більш збалансованого економічного розвитку.

Таблиця 3.6.

Трансформація міжнародного інвестування: традиційна та сучасна моделі

Параметр	Традиційна модель	Сучасна модель
Основна мета	прибуток	стійкість + безпека
Активи	матеріальні	нематеріальні
Ризики	фінансові	геополітичні, ESG, технологічні
Географія	глобалізація	регіоналізація
Технології	допоміжні	ключові драйвери
Критерії	ROI	ESG + risk-adjusted return

Джерело: складено автором на основі [70]

У результаті сучасних глобальних трансформацій відбувається фундаментальна перебудова міжнародного інвестування – перехід від класичної моделі, орієнтованої переважно на максимізацію прибутковості, до комплексної багатовимірної системи, що поєднує економічну ефективність, екологічну відповідальність, технологічну безпеку та соціальну стійкість. Така трансформація відображає зміну пріоритетів глобальних інвесторів, для яких дедалі більшого значення набувають не лише фінансові показники, а й довгострокові ризики та нефінансові критерії розвитку.

У традиційній моделі міжнародного інвестування ключовим орієнтиром виступала максимізація прибутку, що визначалося через показники рентабельності (ROI) та коротко- і середньострокову дохідність активів. Натомість сучасна модель передбачає інтеграцію принципів сталого розвитку, де інвестиційні рішення базуються на балансі між прибутковістю та рівнем ризиків, включаючи екологічні, соціальні, управлінські (ESG), геополітичні та технологічні фактори.

Суттєвих змін зазнала також структура активів: якщо раніше домінували матеріальні форми капіталу (нерухомість, виробничі потужності, сировинні ресурси), то сьогодні зростає частка нематеріальних активів, таких як інтелектуальна власність, програмне забезпечення, цифрові платформи та великі масиви даних. Саме ці активи стають основним джерелом формування доданої вартості у глобальній економіці.

Важливою характеристикою трансформації є зміна природи ризиків. Якщо у традиційній моделі домінували фінансові ризики, пов'язані з коливанням ринків, інфляцією чи валютними курсами, то сучасна система характеризується значним зростанням геополітичних ризиків, кіберзагроз, регуляторної невизначеності та кліматичних шоків. Це зумовлює необхідність використання більш складних підходів до оцінювання інвестицій, зокрема *risk-adjusted return* із врахуванням нефінансових факторів.

Окремо слід підкреслити зміну географічної логіки інвестування. Класична глобалізаційна модель, яка передбачала вільний рух капіталу та виробничу оптимізацію у масштабах усього світу, поступово поступається місцем регіоналізації та формуванню інтегрованих економічних блоків. Це зумовлено прагненням країн до зменшення залежності від зовнішніх шоків та забезпечення стратегічної автономії.

Крім того, технології у сучасній моделі інвестування перестають бути допоміжним інструментом і перетворюються на ключовий драйвер економічного зростання. Цифрові інновації, штучний інтелект, автоматизація та аналітика великих даних визначають не лише ефективність бізнесу, але й саму структуру інвестиційних потоків у глобальній економіці.

Узагальнюючи, сучасна модель міжнародного інвестування ґрунтується на принципово новій логіці, де поєднуються економічна результативність, екологічна сталість, технологічна адаптивність та соціальна відповідальність. Саме ці характеристики визначають конкурентоспроможність країн і компаній у глобальному інвестиційному середовищі.

Таким чином, сучасні перспективи розвитку міжнародного інвестування формуються під впливом п'яти ключових мегатрендів: зеленої трансформації, цифровізації економіки, регіоналізації, інвестицій у безпеку та посилення соціального виміру капіталу. Сукупна дія цих процесів призводить до якісної зміни глобальної інвестиційної парадигми, в якій домінуючим стає не лише рівень дохідності, а й здатність забезпечувати довгострокову стійкість, технологічну гнучкість, зниження системних ризиків та відповідність принципам сталого розвитку.

3.3. Рекомендації щодо активізації міжнародного інвестування для національних економік та бізнес-структур

Ефективне залучення міжнародних інвестицій в умовах глобальної трансформації потребує не лише загальних інституційних змін, а й практично орієнтованих заходів, адаптованих до сучасних мегатрендів світової економіки. Особливої актуальності це набуває для України, яка одночасно проходить етап післявоєнного відновлення та структурної модернізації економіки.

В умовах посилення конкуренції за глобальний капітал ключовим фактором стає не стільки обсяг ресурсів, скільки якість інституційного середовища, рівень цифровізації державного управління, прозорість регуляторної системи та відповідність економіки ESG-стандартам.

1. Рекомендації для держави. Ключовим завданням державної політики є формування передбачуваного та інвестиційно привабливого середовища.

Основними пріоритетами державної політики щодо активізації міжнародного інвестування є забезпечення інституційної стабільності та верховенства права.

Підвищення якості судової системи, ефективний захист прав власності та зменшення регуляторної невизначеності виступають базовими умовами для входу іноземного капіталу в національну економіку. За оцінками OECD (2025), саме інституційні ризики залишаються одним із ключових стримуючих факторів прямих іноземних інвестицій у країнах, що розвиваються, оскільки вони безпосередньо впливають на рівень довіри інвесторів і довгострокову передбачуваність економічного середовища.

Важливим напрямом є також розвиток “зелених” та ESG-орієнтованих інвестицій. Державі доцільно стимулювати капіталовкладення у відновлювану енергетику, енергоефективність та соціальну інфраструктуру через податкові пільги для ESG-проектів, запровадження пільгового кредитування “зелених” ініціатив та надання державних гарантій для кліматичних інвестицій. Це відповідає глобальному тренду зростання ESG-інвестицій, зокрема формуванню нового сегмента світового фінансового ринку, що динамічно розвивається у 2020–2025 роках.

Не менш значущим є розвиток ринку зелених фінансів, який передбачає розширення інструментів фінансування сталого розвитку, таких як зелені облігації, кліматичні фонди та міжнародні програми співфінансування. За даними ІЕА (2025)[62], глобальні інвестиції в чисту енергетику перевищили 2 трлн дол. США, що формує нову архітектуру фінансового ринку та створює можливості для країн, які здатні інтегруватися в цей сегмент. Для України це відкриває перспективи зайняти конкурентну нішу у сфері відновлюваної енергетики та “зеленого” відновлення економіки[49].

Окремим стратегічним напрямом виступає цифровізація державного управління через розвиток e-government. Впровадження цифрових адміністративних сервісів дозволяє скоротити час реєстрації бізнесу, зменшити корупційні ризики та підвищити прозорість взаємодії між державою та інвесторами. Для України це особливо актуально в умовах уже сформованої цифрової інфраструктури, зокрема платформи “Дія”, яка може бути подальше

розширена для потреб міжнародних інвесторів і спрощення процедур входу капіталу в економіку.

2. Рекомендації для бізнесу. Бізнес є активним учасником формування інвестиційної привабливості країни.

Основним напрямом підвищення інвестиційної привабливості бізнесу є впровадження ESG-стратегій, які передбачають інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських критеріїв у корпоративну діяльність підприємств. Компанії, що дотримуються ESG-підходів, отримують низку стратегічних переваг, зокрема доступ до дешевшого капіталу, підвищення інвестиційних рейтингів та зменшення довгострокових фінансових і репутаційних ризиків. У сучасних умовах ESG-фактори стають одним із ключових критеріїв прийняття рішень міжнародними інвесторами, оскільки вони дозволяють оцінювати не лише поточну прибутковість, але й стійкість бізнес-моделі в довгостроковій перспективі.

Важливим напрямом є також модернізація виробництва, яка включає оновлення основних фондів, автоматизацію виробничих процесів та впровадження інноваційних технологій. Така трансформація є особливо актуальною для України, де значна частина промислового сектору потребує післявоєнного відновлення та технологічного переоснащення. Модернізація дозволяє підвищити ефективність виробництва, знизити витрати, покращити якість продукції та забезпечити відповідність міжнародним стандартам, що є важливою умовою інтеграції у глобальні ланцюги створення вартості.

Не менш значущим напрямом є підвищення енергоефективності підприємств, що передбачає поступовий перехід до використання відновлюваних джерел енергії, зниження загального рівня енергоспоживання та оптимізацію виробничих витрат. За даними IEA[62], впровадження енергоефективних технологій може забезпечити до 40% потенційного скорочення витрат у промисловому секторі, що робить цей напрям не лише екологічно доцільним, але й економічно вигідним. У довгостроковій перспективі це підвищує конкурентоспроможність підприємств на міжнародних ринках.

Окремим стратегічним напрямом є цифрова трансформація бізнесу, яка охоплює впровадження технологій штучного інтелекту, використання Big Data-аналітики та автоматизацію управлінських і виробничих процесів. Цифровізація дозволяє підприємствам підвищити гнучкість, швидкість прийняття рішень та ефективність управління ресурсами, а також інтегруватися у глобальні цифрові екосистеми. Зростання інвестицій у цифрові технології, зокрема у період 2015–2025 років, підтверджує стратегічну важливість цього напрямку для забезпечення довгострокової конкурентоспроможності бізнесу.

3. Український контекст міжнародного інвестування. Україна має специфічні та водночас стратегічно перспективні умови залучення міжнародних інвестицій, які формуються під впливом як структурних викликів, так і значного потенціалу довгострокового економічного зростання. Сучасна інвестиційна привабливість країни значною мірою визначається потребою масштабної післявоєнної відбудови, що охоплює відновлення транспортної, енергетичної, промислової та соціальної інфраструктури. Це створює значний попит на зовнішній капітал і відкриває можливості для реалізації великих інфраструктурних та інвестиційних проєктів. Водночас важливим конкурентним фактором виступає високий потенціал розвитку відновлюваної енергетики, зокрема сонячної та вітрової генерації, що відповідає глобальному тренду декарбонізації економіки та переходу до “зеленої” енергетичної моделі.

Суттєву роль у формуванні інвестиційного профілю України відіграє також потужний ІТ-сектор, який демонструє високу адаптивність до глобальних цифрових трендів, інтегрованість у міжнародні ринки та значний експортний потенціал. Він є одним із найбільш стабільних і конкурентоспроможних сегментів національної економіки, що приваблює інвестиції у сфері програмного забезпечення, аутсорсингу, кібербезпеки та цифрових платформ. Додатково важливою складовою є аграрна спеціалізація економіки, яка забезпечує Україні статус одного з ключових світових експортерів сільськогосподарської продукції, створюючи можливості для залучення інвестицій у переробну промисловість, логістику та агротехнології.

У цьому контексті перспективними напрямками залучення іноземного капіталу виступають енергетичний сектор, зокрема розвиток сонячної та вітрової генерації, а також модернізація енергетичної інфраструктури та систем накопичення енергії. Значний потенціал має інфраструктура та логістика, включаючи відновлення транспортних коридорів, розвиток портової інфраструктури та інтеграцію у європейські логістичні мережі. Окремо слід виділити агротехнології, які передбачають впровадження інновацій у сільському господарстві, цифровізацію аграрного виробництва та підвищення доданої вартості агропродукції через її переробку. Не менш важливим напрямом є розвиток цифрових сервісів, які охоплюють фінтех-рішення, електронну комерцію, державні цифрові послуги та інші інноваційні платформи.

Таким чином, сукупність зазначених факторів формує комплексну основу для залучення прямих іноземних інвестицій в Україну та створює передумови для її поступової трансформації у високотехнологічну, інноваційно орієнтовану економіку. Реалізація цих потенційних напрямів сприятиме не лише відновленню економіки, але й її структурній модернізації, підвищенню конкурентоспроможності на міжнародному рівні та глибшій інтеграції у глобальні виробничі та інвестиційні ланцюги.

4. Рекомендації для фінансового сектору. Фінансові установи відіграють системоутворюючу роль у процесі залучення та перерозподілу міжнародного капіталу, тому їх адаптація до нової структури глобального інвестиційного середовища є критично важливою умовою підвищення ефективності національної економіки. У сучасних умовах трансформації світових фінансових ринків фінансовий сектор має реагувати на зміни, пов'язані зі зростанням ролі інноваційних технологій, ESG-орієнтації інвестицій та підвищенням значення високоризикових, але перспективних напрямів вкладення капіталу.

Одним із ключових напрямів є розвиток венчурного фінансування, яке забезпечує підтримку інноваційних проєктів на ранніх стадіях їхнього розвитку. Венчурний капітал є важливим інструментом стимулювання технологічного прогресу, оскільки сприяє фінансуванню стартапів у сферах інформаційних

технологій, штучного інтелекту, біотехнологій та цифрових платформ. Для України цей напрям має особливе значення, оскільки венчурний ринок перебуває на етапі становлення і потребує розвитку інституційної бази та розширення доступу до міжнародних інвесторів.

Важливим елементом трансформації фінансового сектору є створення ESG-фондів, які спрямовують інвестиційні ресурси у проєкти, що відповідають принципам екологічної, соціальної та управлінської відповідальності. Такі фонди сприяють формуванню нової культури інвестування, де фінансова дохідність поєднується з довгостроковою стійкістю та мінімізацією негативного впливу на довкілля і суспільство. Зростання попиту на ESG-інструменти у світі свідчить про зміну інвестиційних пріоритетів та посилення ролі сталого розвитку у фінансових рішеннях.

Окремої уваги потребує розвиток інструментів страхування інвестиційних ризиків, які дозволяють зменшити невизначеність для інвесторів і підвищити привабливість ринків, що розвиваються. Такі механізми охоплюють страхування політичних ризиків, валютних коливань, інвестиційних втрат та форс-мажорних обставин, що є особливо актуальним в умовах глобальної нестабільності та зростання геополітичної напруженості.

Не менш важливим напрямом є підтримка стартапів, яка передбачає розвиток інноваційної інфраструктури, доступ до фінансування, створення інкубаційних та акселераційних програм, а також інтеграцію молодих компаній у міжнародні інвестиційні мережі. Це сприяє формуванню динамічного підприємницького середовища та підвищенню інноваційного потенціалу економіки.

На відміну від традиційного підходу, сучасна модель активізації міжнародного інвестування потребує комплексного поєднання державних стимулів, корпоративної трансформації та розвитку сучасних фінансових інструментів. Такий підхід передбачає узгоджену взаємодію всіх ключових учасників інвестиційного процесу – держави, бізнесу та фінансових інституцій – з метою формування цілісної інвестиційної екосистеми, здатної забезпечити довгострокове економічне зростання та стійкість до зовнішніх шоків. У цьому

контексті особливого значення набуває не лише обсяг залученого капіталу, але й його якісна структура, технологічна спрямованість та відповідність глобальним трендам сталого розвитку.

У випадку України ключовим стратегічним завданням є перехід від кількісного залучення інвестицій до забезпечення їхньої структурної якості. Це означає, що пріоритет повинен надаватися капіталу, який спрямовується у високотехнологічні галузі, здатні формувати довгострокові конкурентні переваги економіки. До таких сфер належать інформаційні технології, цифрові платформи, штучний інтелект, біотехнології та інноваційне виробництво. Паралельно важливим напрямом є розвиток “зеленої” економіки, яка передбачає інвестування у відновлювану енергетику, енергоефективні технології та екологічно безпечні виробничі процеси, що відповідає глобальному курсу декарбонізації.

Не менш важливою складовою виступає розвиток цифрової інфраструктури, яка є основою сучасної економіки даних. Вона охоплює цифрові державні сервіси, телекомунікаційні мережі, хмарні технології та системи обробки великих даних, що створюють умови для підвищення прозорості економічних процесів і зниження транзакційних витрат. Окрему роль відіграє також відновлення критичної інфраструктури, яке включає транспортні мережі, енергетичні системи, логістичні вузли та об’єкти життєзабезпечення, що є базовою передумовою для стабільного функціонування економіки та залучення довгострокових інвестицій.

Таким чином, реалізація запропонованих заходів забезпечує не лише кількісне зростання обсягів міжнародного інвестування, але й якісну трансформацію національної економіки. Вона сприяє формуванню довгострокової моделі стійкого розвитку, яка інтегрована у глобальні фінансові, технологічні та виробничі процеси, підвищує конкурентоспроможність країни та створює передумови для її переходу до інноваційно орієнтованої економічної системи.

ВИСНОВКИ

У ході проведеного дослідження встановлено, що міжнародне інвестування є ключовим інструментом забезпечення структурної трансформації національних економік та важливим механізмом перерозподілу глобальних фінансових ресурсів. Сучасний етап розвитку світових інвестиційних процесів характеризується високим рівнем нестабільності, посиленням геополітичних ризиків, регіоналізацією потоків капіталу та одночасним зростанням ролі технологічних і ESG-орієнтованих інвестицій. Виявлено, що глобальні потоки прямих іноземних інвестицій перебувають у стані структурної трансформації, що проявляється у зміні географічних центрів, галузевих пріоритетів та механізмів формування інвестиційних рішень.

У процесі дослідження застосовано комплекс загальнонаукових та економіко-аналітичних методів, що дозволило оцінити сучасні тенденції міжнародного інвестування, виявити ключові структурні зрушення та узагальнити підходи до активізації інвестиційних процесів. Аналіз даних міжнародних організацій (UNCTAD, OECD, IEA) забезпечив об'єктивність оцінки глобальних інвестиційних потоків і дозволив визначити їхню залежність від технологічних змін, кліматичної політики та геополітичних факторів.

Результати дослідження засвідчили суттєву трансформацію географічної структури міжнародних інвестицій, яка проявляється у посиленні ролі країн Азії як нового центру притягання капіталу, збереженні провідних позицій США та ЄС, а також зростанні частки країн, що розвиваються, у глобальних потоках інвестицій. Водночас спостерігається посилення регіоналізації міжнародного інвестування та формування окремих інвестиційних блоків, що знижує рівень класичної глобалізаційної інтеграції.

Важливим результатом є встановлення глибоких змін галузевої структури інвестиційних потоків. Домінуючими напрямками стають високотехнологічні сектори, цифрова економіка, штучний інтелект, відновлювана енергетика та інфраструктурні проекти. Традиційні галузі поступово втрачають інвестиційну

привабливість під впливом технологічної модернізації та екологічних вимог, що підтверджує перехід до інноваційно-орієнтованої моделі глобального розвитку.

Окремо встановлено, що сучасна система міжнародного інвестування формується під впливом цифровізації, ESG-трансформації та посилення вимог до сталого розвитку. Це зумовлює зміну підходів до прийняття інвестиційних рішень, де поряд із фінансовою дохідністю враховуються екологічні, соціальні та управлінські критерії, а також рівень технологічних і геополітичних ризиків. У результаті формується модель відповідального інвестування, яка базується на довгостроковій стійкості та мінімізації системних ризиків.

Практичне значення роботи посилюється завдяки розробленим у розділі 3 рекомендаціям щодо активізації міжнародного інвестування для держави, бізнесу, фінансового сектору та національної економіки загалом. Запропоновані заходи передбачають розвиток ESG-інструментів, цифровізацію управління, стимулювання інноваційної діяльності, модернізацію виробництва та підвищення якості інституційного середовища. Особливу увагу приділено Україні, для якої визначено пріоритетність інвестицій у відновлювану енергетику, ІТ-сектор, інфраструктуру та агротехнології.

Таким чином, у результаті проведеного дослідження підтверджено, що мета роботи досягнута, а поставлені завдання виконані повною мірою. Узагальнення теоретичних положень, аналітичних даних та практичних рекомендацій дозволило сформувати цілісне уявлення про сучасний стан і перспективи розвитку міжнародного інвестування, а також визначити напрями його подальшої трансформації в умовах глобальних економічних змін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Яблонська А.В. Значення міжнародних інвестицій в економічних процесах. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.12. С. 292-299.
2. Макуха С. М. Інноваційність міжнародних інвестицій – чинник модернізації перехідної економіки. *Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого*. 2011. № 2. С. 30-40.
3. Захожай В. Б., Федоренко В. Г. Страхувальний та інвестиційний менеджмент. Київ: МАУП, 2002. 344 с.
4. Павлова Л. Н. Фінанси підприємств: підручник для Київ: Либідь, 1998. 639 с.
5. Закон України “Про режим іноземного інвестування” від 19.03.1996р N 93/96-ВР зі змінами та доповненнями.
6. Косак В. М. Правові засади іноземного інвестування в Україні. Львів: Центр Європи, 2005. 223 с.
7. Dunning, J. H. (1993). *Multinational Enterprises and the Global Economy*. Addison Wesley, New York.
8. Hymer, S. (1976) *The International Operations of National Firms: Study of Operations of National Firms: Study of Direct Foreign Investment*. MIT Press, Cambridge.
9. Vernon, R. International Investment and International Trade in the Product Cycle. *The Quarterly Journal of Economics*. 1996. Vol. 80. P. 190-207.
10. Krugman, P. Increasing Returns and Economic Geography. *Journal of Political Economy*. 1991. Vol. 99(3). P. 483-499.
11. Clark, G. L., Feiner, A., & Viehs, M. (2015). *From the Stockholder to the Stakeholder: How Sustainability Can Drive Financial Outperformance*. Rochester, NY: Social Science Research Network.
12. Тесля С. М. Прямі іноземні інвестиції як економічна категорія, їх суть та класифікація. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2009. Вип. 19.3. С. 131-139.

13. Грубеляс О. І. Міжнародні інвестиції та їх значення. *Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки*. 2012. Вип. 2(64). С. 194-199.
14. Станіславик О. В. Місце і роль венчурного капіталу в інноваційному процесі. *Праці Одеського політехнічного університету*. 2010. Вип. 1-2. С. 236-242.
15. Чернега В., Полозун А., Касьян А. Сучасні тенденції інвестування в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. (44).
16. Hargrave, M. (2020). Understanding Joint Ventures (JVs): Purpose, Benefits, and Examples. URL: <https://www.investopedia.com/terms/j/jointventure.asp>
17. Що таке франчайзинг? URL: <https://feerie.com.ua/ua/about-franchise?srsltid=AfmBOorYLYwvkl2RCAS5e2If8ooC8MDRokyN2hV2YDuVR4WXzEotTwlo>
18. Ліцензування. URL: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua/article/6407/licenzuvannya>
19. Шевченко Л. В. Фактори впливу на іноземне інвестування в економіку України: підходи до класифікації. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Серія «Економічна»*. 2021. Вип. 100. С. 57-67.
20. Харламова Г. О. Проблеми ефективного використання інвестиційних ресурсів в умовах сталого розвитку. *Збірник наукових праць «Теоретичні та прикладні питання економіки»*. 2010. Вип. 22. С. 185-196.
21. Свідер О. П. Теоретичні аспекти прямого іноземного інвестування. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Економічні науки*. 2011. Випуск 4. С. 92–100.
22. Борщ Л. М. Інвестування: теорія і практика : навч. посіб. Київ: Знання, 2005. 470 с.
23. Кравчун О. С. Механізми державного регулювання інвестиційної діяльності в Україні. *Теорія та практика державного управління*. 2012. Вип. 3. С. 323–332.
24. Третяк Н. М. Фактори формування інвестиційного клімату в Україні *Фінансовий простір*. 2013. №3(11). С. 165–170.

25. Коляда О. В., Федорчук О. С. Іноземне інвестування в Україні на шляху інтеграції до світового господарства. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2016. № 1. С. 67–84.
26. Ільчук В. П., Курач Д. А., Лукаш В. І. Фактори впливу на динаміку іноземних інвестицій. *Фінансові дослідження*. 2018. № 1.
27. Огінок С., Кохана С. Роль міжнародних інвестицій у світовій економіці. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 57.
28. Дацій Н. В. Розвиток іноземного інвестування в економіці. Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України. 2009. С. 9-11.
29. Катренко А. В. Системні аспекти інвестування в галузі інформаційних технологій. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2014. № 805. С. 402–411.
30. Makogin Z. Ya. The impact of FDI on the economic growth of the regions of Ukraine. *Economy and state*. 2014. Vol. 5. P. 20-24.
31. Bilenko Y., I. Capital formation, foreign direct investment and economic growth of the Ukrainian economy. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University*. 2018. Vol. 21(1). P.19-23.
32. Donny S. The Impact of Foreign Direct Investment on Economic Growth (a Causal Study in the United States). *BISE: Jurnal Pendidikan Bisnis dan Ekonomi*. 2018. Vol. 4(1) P. 50-63.
33. Reznikova N. V. The role of foreign direct investment in the production of economic growth in developing countries: the paradoxes of financial dependence. *Bulletin of Mariupol State University series: Economics*. 2013. Vol. 6. P. 86-93.
34. Гук О. В. Прямі іноземні інвестиції: сучасні тенденції. II Міжнародна науково-практична конференція «Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи» / Секція 3. Інновації та підприємництво як основа економічного зростання країни, 2021. С. 210-211.
35. Ставицький А., Наумова О., Шевчук А. Прямі іноземні інвестиції та їх економічне зростання в Україні. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. 75.

36. Global foreign investment up 14% in 2025, with growth concentrated in developed economies. URL: <https://unctad.org/news/global-foreign-investment-14-2025-growth-concentrated-developed-economies>
37. North American Integration and the Location of Foreign Direct Investment. URL: <https://ideas.repec.org/p/pramprapa/5212.html>
38. World Investment Report. URL: <https://unctad.org/topic/investment/world-investment-report>
39. World Investment Report 2025. URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2025>
40. Davitkova N., Miteva-Kacarski, E. (2025). GLOBAL FOREIGN DIRECT INVESTMENT TRENDS. *KNOWLEDGE - International Journal*, 69(1), 33–39.
41. Us I. Regionalization of the world as the key to sustainable future. *E3S Web of Conferences*. 2020. Vol. 166(3).
42. Lin Y. Digital Transformation and Green Investment: The Mediating Role of Green Technological Innovation and Environmental Uncertainty. *International Journal of Global Economics and Management*. 2024. Vol. 4(2). P. 209-219.
43. Federica Custorella. The impact of globalization on FDI: An empirical analysis of the FDI determinants in China: Master's Thesis: EKHR81 "Master's Programme in International Economics with a focus on China"; Lund University School of Economics and Management. Sweden. June 2017. 48 p.
44. Loy I. (2026). What the latest OECD numbers tell us about the future of aid. URL: <https://www.thenewhumanitarian.org/maps-and-graphics/2026/04/10/what-latest-oecd-numbers-tell-us-about-future-aid>
45. Лемко Ю. Роль прямих іноземних інвестицій у європейській регіональній політиці. *Вісник Львівського університету*. 2024. Вип. 55. С. 374-379.
46. Pavlinek P. Regional development implications of foreign direct investment in Central Europe. *European Urban and Regional Studies*. 2004. № 11 (1). P. 47—70.
47. Foreign direct investment, global value chains and regional economic development in Europe. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/brochure/foreign_direct_investment_en.pdf

48. The European venture capital landscape: an EIF perspective Volume I: The impact of EIF on the VC ecosystem. URL: https://www.eif.org/files/records/eif_wp_34.pdf

49. Osadcha N. Assessment of the Regions' Investment Attractiveness for Post-War Recovery: The Case of Ukraine. *European Journal of Sustainable Development* (2023), 12, 4, 548-560.

50. Supic N. Sectoral distribution of FDI and employment: Evidence from post-transitional European countries. *Panoeconomicus*. 2023. Vol. 70(4). P. 573-599.

51. Foreign direct investment, sectoral distribution and income inequality in developed and developing economies. URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00207659.2024.2348380>

52. Global FDI estimated 8% down in 2024. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/diaeiainf2025d1_en.pdf

53. Nasis A. Digital Transformation and ESG Investing as the Driving Force for Sustainable Development. *Theoretical Economics Letters*. 2024. Vol. 14(05). P. 2066-2080.

54. HANDBOOK OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND BIG DATA APPLICATIONS IN INVESTMENTS. URL: <https://rpc.cfainstitute.org/sites/default/files/-/media/documents/article/rf-brief/ai-and-big-data-in-investments.pdf>

55. Financing the AI boom: from cash flows to debt. URL: <https://www.bis.org/publ/bisbull120.pdf>

56. Zatonatskiy, D. (2024). Global best practices in implementing ESG principles in investment strategies. *Finance of Ukraine*, (1), 104-116.

57. Why ESG performance is growing in importance for investors. URL: https://www.ey.com/en_gl/insights/assurance/why-esg-performance-is-growing-in-importance-for-investors

58. Dung N. THE IMPACT OF ENVIRONMENTAL, SOCIAL, AND GOVERNANCE INFORMATION ON INDIVIDUAL STOCK INVESTMENT

DECISIONS. Risk Governance & Control: Financial Markets & Institutions / Volume 14, Issue 2, 2024.

59. 14 Best-Performing and Affordable ESG ETFs for 2026. URL: <https://www.nerdwallet.com/investing/learn/best-esg-funds>

60. Green Economy Surpasses \$5 Trillion: New Report Highlights Path to \$7 Trillion by 2030. URL: <https://www.bcg.com/press/2december2025-green-economy-path-7-trillion-2030>

61. European Green Deal. URL: https://www.iiea.com/events/europes-climate-goals-an-agenda-for-prosperity-and-security?gad_source=1&gad_campaignid=1065244934&gbraid=0AAAAAD30q8B29pYgAaWsGcr0NnF-73jGd&gclid=Cj0KCQjwv-LOBhCdARIsAM5hdKdXmbxg6LET8lkjMFTJmX_-2vtOUL22zfxWmJhD5aYLonXJ7wAkDPIaAmY0EALw_wcB

62. GLOBAL LANDSCAPE OF ENERGY TRANSITION FINANCE 2025. URL: https://www.irena.org/-/media/Files/IRENA/Agency/Publication/2025/Nov/IRENA_CPI_FIN_Global_landscape_energy_transition_finance_2025.pdf

63. Lavrinenko O. The Role of Green Economy in Sustainable Development (Case Study: The EU States). *Journal of Entrepreneurship and Sustainability Issues*. 2019. Vol. 6(3). P. 1113-1126.

64. Kniaz, S., Tyrkalo, Y., & Filts, O. (2021). The concept of sustainable development and its usefulness in the development of a control mechanism in the enterprise management system. *Internauka. Series: Economic Sciences*, 11(55).

65. Demianiuk, Olga, et al. "Transformation of International Investment in the Face of Global Challenges". *Herald of Economics*, no. 1, Apr. 2025, pp. 173-84.

66. Yu M. The Influence of Geopolitical Risk on International Direct Investment and Its Countermeasures. *Sustainability*. 2023. Vol. 15(3). P. 2522.

67. Political Risk and Foreign Direct Investment. URL: <https://d-nb.info/1088447856/34>

68. INVESTMENT RISKS. URL:
<https://www.bairdwealth.com/globalassets/pdfs/help/baird-investment-risks-summary.pdf>
69. Understanding ESG Investment Decisions: The Influence of Risk Aversion, Environmental and Social Awareness, and Perceived ESG Greenwashing Risk. URL:
<https://edepot.wur.nl/660374>
70. International investment in the digital economy: A toolkit for policymakers. URL:
<https://unctad.org/publication/international-investment-digital-economy-toolkit-policymakers>
71. Unveiling the green revolution: Exploring the impact of outward FDI, green transition, governance quality, and industrial structure on renewable energy penetration. URL:
<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0960148125022189>
72. Zekos G. Foreign direct investment in a digital economy. *European Business Review*. 2005. Vol. 17(1). P. 52-68.
73. Trakman L. (2014). Regionalism in International Investment Law. URL:
https://www.researchgate.net/publication/291931444_Regionalism_in_International_Investment_Law
74. Strategic autonomy and European economic and research security. URL:
https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/strategy-research-and-innovation/europe-world/international-cooperation/strategic-autonomy-and-european-economic-and-research-security_en
75. Bhattacharya S. Economic, Social and Geopolitical Impact of Israel Hamas Conflict in 2023. *International Journal of Multidisciplinary Research and Publications*. 2023. Vol. 6(6). P. 330–334.
76. Attracting International Investment for Development. URL:
https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2003/06/attracting-international-investment-for-development_g1gh352d/9789264101944-en.pdf
77. Institutional Architecture of Business Financing: International and National Structure. URL:
<https://res2.weblium.site/res/65649c2d2ea0b1000f9d831b/688bc2db6ca80195f4942332>

78. PROBLEMS OF FORMATION OF INVESTMENT POTENTIAL OF THE NATIONAL ECONOMY. URL:

https://www.researchgate.net/publication/352087151_PROBLEMS_OF_FORMATION_OF_INVESTMENT_POTENTIAL_OF_THE_NATIONAL_ECONOMY

79. Global Economic Prospects, June 2024: Turning the Corner? / World Bank. Washington, DC : World Bank, 2024. 182 p. URL:

<https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/41136>

80. ESG Survey 2025: Institutional investors accelerating ESG integration / BNP Paribas Securities Services. 2025. URL: <https://securities.cib.bnpparibas/esg-survey-2025/>

Метадані

ДОКУМЕНТ

Заголовок

2026_292_Tendentsii_ta_perspektyvy_rozvytku_mizhnarodnoho_investuvannia_v_hlobalnii_systemi_staloho_rozvytku_Marynych_Neo
nila_Sribna_Yevheniia.docx

Автор

Маринич Неоніла Миколаївна

Науковий керівник / Експерт

Маринич Неоніла Миколаївна

ІД документа

334310367

ОРГАНІЗАЦІЯ

Назва організації

National University of Water and Environmental Engineering

підрозділ

National University of Water and Environmental Engineering

ЗВІТ

Дата звіту

6/14/2026

Дата редагування

Обсяг знайдених подібностей

Коефіцієнт подібності визначає, який відсоток тексту по відношенню до загального обсягу тексту було знайдено в різних джерелах. Зверніть увагу, що високі значення коефіцієнта не автоматично означають плагіат. Звіт має аналізувати компетентна / уповноважена особа.

5.14%

5.14%

КП 1

20293

Кількість слів

0.34%

0.34%

КЦ

169667

Кількість символів

Тривога

У цьому розділі ви знайдете інформацію щодо текстових спотворень. Ці спотворення в тексті можуть говорити про МОЖЛИВІ маніпуляції в тексті. Спотворення в тексті можуть мати навмисний характер, але частіше характер технічних помилок при конвертації документа та його збереженні, тому ми рекомендуємо вам підходити до аналізу цього модуля відповідально. У разі виникнення запитань, просимо звертатися до нашої служби підтримки.

Заміна букв

0

Інтервали

0

Мікропробіли

11

Білі знаки

0

Парафрази (SmartMarks)

34

Джерела

Нижче наведений список джерел. В цьому списку є джерела із різних баз даних. Копір тексту означає в якому джерелі він був знайдений. Ці джерела і значення Коефіцієнту Подібності не відображають прямого плагіату. Необхідно відкрити кожне джерело і проаналізувати зміст і правильність оформлення джерела.

10 найдовших фраз

Копір тексту

#	НАЗВА ТА АДРЕСА ДЖЕРЕЛА URL (НАЗВА БАЗИ)	КІЛЬКІСТЬ ІДЕНТИЧНИХ СЛІВ (ФРАГМЕНТІВ)
1	https://nerindicals.karazin.ua/economy/article/download/17580/16176/	205 (1 01 %)

Процедурно
Гарназі О.М.
20.04.26

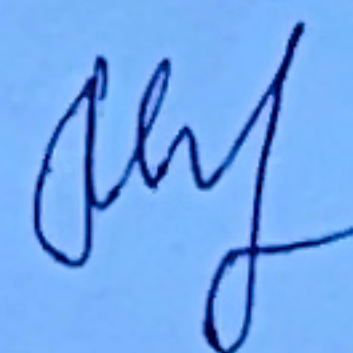
В.о. завідувача кафедри
економіки підприємства
і міжнародного бізнесу
проф. Гарназі О.М.
здобувача ВО першого
(бакалаврського) рівня
ОПП «Міжнародний бізнес»
Маринич Неоніли
групи МЕ-41

ЗАЯВА

Прошу затвердити тему кваліфікаційної роботи «Тенденції та перспективи розвитку міжнародного інвестування в глобальній системі сталого розвитку» та призначити керівником доцента кафедри економіки підприємства і міжнародного бізнесу Срібну Євгенію Вікторівну.

Дата 25.02.2026

Підпис

Не заперечую

Проф. Е.В. Срібна

25.02.2026